

BOMBAY ACT No. XXVI OF 1959.

THE BOMBAY NON-TRADING CORPORATIONS ACT, 1959.

मुंबई विधानमंडळाच्या पुढील अधिनियमास राष्ट्रपति यांची संमति तारीख १४ एप्रिल १९५९ रोजी मिळालेली असल्यामुळे तो याद्वारे सर्व लोकांच्या माहितीसाठी प्रसिद्ध करण्यांत येत आहे.

एन्. के. द्रविड,

मुंबई सरकारचे सचिव, त्रिषि विभाग.

BOMBAY ACT No. XXVI OF 1959.

AN ACT TO PROVIDE FOR THE INCORPORATION, REGULATION AND WINDING UP OF NON-TRADING CORPORATIONS WHOSE OBJECTS ARE CONFINED TO THE STATE OF BOMBAY.

सन १९५९ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक २६.

[राष्ट्रपति यांची संमति मिळाल्यानंतर "मुंबई राजपत्रांत" तारीख ३० एप्रिल १९५९ रोजी प्रथम (इंग्रजीत) प्रसिद्ध केलेला.]

व्यापार न करणाऱ्या ज्या कॉर्पोरेशनांचे हेतु मुंबई राज्यापुरते मर्यादित असतील त्या कॉर्पोरेशनांना एकव्यक्तीभूत स्वरूप देणे, त्यांचे नियमन करणे व त्यांचे काम आटोपून बंद करणे यांसाठी तरतूद करण्याबाबत अधिनियम.

ज्याअर्थी, व्यापार न करणाऱ्या ज्या कॉर्पोरेशनांचे हेतु मुंबई राज्यापुरते मर्यादित असतील त्या कॉर्पोरेशनांना एकव्यक्तीभूत स्वरूप देणे, त्यांचे नियमन करणे व त्यांचे काम आटोपून बंद करणे यांसाठी आणि त्यांस आनुषंगिक असलेल्या बाबींसाठी तरतूद करणे इष्ट आहे; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या दहाव्या वर्षी यावरून पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यांत येत आहे :—

विभाग १.

प्रारंभिक.

१. (१) या अधिनियमास मुंबईचा व्यापार न करणाऱ्या कॉर्पोरेशनांबाबत लघु संज्ञा, अधिनियम, १९५९ असे म्हणावे. व्याप्ति व प्रारंभ.

(२) तो, सबंध मुंबई राज्यास लागू आहे.

(३) तो, राज्य सरकार राजपत्रांत प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचनेद्वारे जी तारीख नैमील त्या तारखेस अंमलांत येईल.

व्याख्या.

२. या अधिनियमांत संदर्भित अन्वय आवश्यक नसेल तर,—

(१) "नियमावलि" या संज्ञेचा अर्थ, प्रथम केलेली किंवा या अधिनियमानुसार वेळोवेळी बदललेली कॉर्पोरेशनची संघनियमावलि, असा समजावा ;

(२) कॉर्पोरेशनच्या संबंधांत "संचालक मंडळ" किंवा "मंडळ" या संज्ञेचा अर्थ, कॉर्पोरेशनच्या संचालकांचें मंडळ, असा समजावा ;

(३) "कॉर्पोरेशन" या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमान्वये बनविलेले व नोंदलेले किंवा त्यान्वये नोंदल्याचें समजण्यांत येणारे, व्यापार न करणारे कॉर्पोरेशन, असा समजावा ;

(४) "संचालक" या संज्ञेत, कोणत्याहि नांवानें ओळखल्या जाणाऱ्या, संचालकाचा हुद्दा धारण करणाऱ्या कोणत्याहि इसमाचा समावेश होतो ;

(५) कॉर्पोरेशनच्या संबंधांत "वित्तीय वर्ष" या संज्ञेचा अर्थ, ज्या मुदतीच्या संबंधांत, कॉर्पोरेशनसमोर वार्षिक साधारण सभेत मांडलेला त्याचा जमाखर्चाचा हिशोब पुरा केला जातो ती मुदत असा समजावा, मग ती मुदत एक वर्ष असो किंवा नसो ;

(६) "समयलेख" या संज्ञेचा अर्थ, कॉर्पोरेशनचा संस्थापन-समयलेख, असा समजावा ;

(७) "अधिकारी" या संज्ञेत, कॉर्पोरेशनच्या कामकाजाच्या संबंधांत निदेश देण्याचा ज्यास अधिकार देण्यांत आला आहे असा सभापति, चिटणीस, व्यवस्थापक, खजिनदार, संचालक किंवा इतर कोणताहि इसम याचा समावेश होतो ;

(८) "सामान्य ठराव"—एखादा ठराव हा, जेव्हां कॉर्पोरेशनच्या नियमावलीन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणेची नोटीस जीसंबंधी योग्य रीतीने देण्यांत आली असेल अशा साधारण सभेत, मत देण्याचा हक्क असलेल्या सदस्यांनीं जातीने मत देऊन किंवा प्रतिनिधीमार्फत मतदान करण्याची परवानगी असेल त्याबाबतीत, प्रतिनिधीमार्फत मत देऊन ठरावाच्या बाजूने (सभापतीने दिलेले निर्णायक मत असल्यास तें घेऊन) दिलेलीं मते (मग तीं यथास्थिति हात बर करून दिलेलीं असोत किंवा प्रत्यक्ष मतदान करून दिलेलीं असोत) हीं, अशा रीतीने मत देण्याचा हक्क असलेल्या व मतदान करणाऱ्या सदस्यांनीं ठरावाच्या विरुद्ध कोणतींहि मते दिलीं असल्यास त्यांहून अधिक होतील तेव्हां, सामान्य ठराव होईल ;

(९) "विहित" म्हणजे या अधिनियमान्वये केलेल्या नियमांनीं विहित केलेले ;

(१०) "रजिस्ट्रार" या संज्ञेचा अर्थ, रजिस्ट्रारची कामे पार पाडण्यासाठी कलम ३ अन्वये राज्य सरकारने नेमलेला इसम, असा समजावा ;

(११) "अनुसूचि" या संज्ञेचा अर्थ, या अधिनियमास जोडलेली अनुसूचि, असा समजावा ;

(१२) "अनुसूचित बँक" या संज्ञेत भारताचा रिझर्व्ह बँकेबाबत अधिनियम, १९३४ यांत जी अर्थ आहे तोच अर्थ असेल ;

(१३) "विशेष ठराव"—एखादा ठराव हा जेव्हां—

(अ) साधारण सभा ज्या नोटीसीद्वारे बोलाविण्यांत आली असेल त्या नोटीसीत किंवा ठरावसंबंधी सदस्यांना दिलेल्या इतर सूचनेत तो ठराव विशेष ठराव म्हणून सूचविण्याबद्दलचा इरादा योग्य रीतीने निदिष्ट करण्यांत आला असेल ;

(ब) साधारण सभेसंबंधीची उक्त नियमावलीन्वये आवश्यक असलेली नोटीस योग्य रीतीने देण्यांत आली असेल ; आणि

(क) मत देण्याचा हक्क असलेल्या इसमांनीं जातीनें मत देऊन किंवा प्रतिनिधीमार्फत मतदान करण्याची परवानगी असेल त्या बाबतींत प्रतिनिधीमार्फत मत देऊन ठरावाच्या बाजूनें दिलेलीं मते (मग तीं हात वर करून दिलेलीं असोत किंवा प्रत्यक्ष मतदान करून दिलेलीं असोत) हीं, अशा रीतीनें मत देण्याचा हक्क असलेल्या व मतदान करणाऱ्या सदस्यांनीं ठरावाच्या विरुद्ध कोणतींही मते दिलीं असल्यास त्या मतांच्या संख्येच्या तिप्पटीहून कमी नसतील; तेव्हां विशेष ठराव होईल.

३. या अधिनियमान्वये कॉर्पोरेशनांची नोंदणी करण्याच्या कारणांकरितां रजिस्ट्रार व राज्य सरकारास, रजिस्ट्रार व रजिस्ट्रारला साहाय्य करण्यासाठीं त्यास आवश्यक इतर वाटतील इतके अपर, संयुक्त, उप, साहाय्यक किंवा जिल्हा रजिस्ट्रार नेमण्याचा अधिकारी अधिकार आहे. तसेच त्यास, सामान्य किंवा विशेष आदेशाद्वारे, रजिस्ट्रारला साहाय्य करणाऱ्या, या अधिनियमान्वये रजिस्ट्रारला असलेल्या अधिकारांपैकी सर्व किंवा कोणतेही अधिकार देतां येतील.

४. अधिनियमांत अन्यथा स्पष्टपणे तरतूद केली नसेल तर,—

(अ) समयलेखांत किंवा नियमावलींत किंवा कॉर्पोरेशननें केलेल्या कोणत्याही कबुलायतींत किंवा कॉर्पोरेशननें साधारण सभेत किंवा त्याच्या संचालक मंडळाने संमत केलेल्या कोणत्याही ठरावांत कोणताही विरुद्ध मजकूर असला तरीही, या अधिनियमाचे उपबंध अंमलांत येतील ; आणि

(ब) उपरोक्त समयलेख, नियमावलि, कबुलायत किंवा ठराव यांतील कोणताही उपबंध, जेथवर तो या अधिनियमाच्या उपबंधांविरुद्ध असेल तेथवर, यथास्थिति, निरर्थक होईल किंवा असेल.

विभाग २.

कॉर्पोरेशनांना एकव्यक्तीभूत स्वरूप देणें व त्यासंबंधीच्या आनुषंगिक बाबी.

५. (१) वाणिज्य, उद्योगधंदे, साहित्य, कला व विज्ञान यांचें संवर्धन करण्याच्या कॉर्पोरेशननें किंवा त्यांना उत्तेजन देण्याच्या किंवा उपयुक्त ज्ञानाचा प्रसार करण्याच्या किंवा स्थापन ग्रंथालये व वस्तुसंग्रहालये स्थापन करण्याच्या व तीं चालविण्याच्या कारणांसाठीं करण्याची किंवा अशा इतर कारणांसाठीं एकत्र आलेल्या कोणत्याही सात किंवा अधिक इसमांस, रीत. समयलेखावर आपल्या सहचा करून किंवा नोंदणीबाबतच्या या अधिनियमांतील आवश्यक गोष्टींचें अन्यथा पालन करून, कॉर्पोरेशनची स्थापना करण्याचा अधिकार आहे, परंतु—

(अ) ज्या हेतूसाठीं कॉर्पोरेशनची स्थापना करण्यांत आली असेल ते हेतु मुंबई राज्यापुरते मर्यादित असले पाहिजेत,

(ब) कोणतेही नफे झाले असल्यास त्या नफ्यांचा किंवा इतर उत्पन्नाचा, आपल्या हेतूंचें संवर्धन करण्यासाठीं उपयोग करण्याचा कॉर्पोरेशनचा इरादा असला पाहिजे, आणि

(क) आपल्या सदस्यांना कोणताही लाभांश देण्यास मनाई करण्याचा कॉर्पोरेशनचा इरादा असला पाहिजे.

(२) असें कॉर्पोरेशन हे, एकतर—

(अ) ज्या कॉर्पोरेशनच्या सदस्यांची जबाबदारी, त्यांनीं अनुक्रमे धारण केलेल्या शेअरांच्या रकमेपैकी जी रक्कम देण्याचें बाकी राहिलें असेल त्या रकमेपुरती, कोणतीही असल्यास, समयलेखावरून मर्यादित असेल असें कॉर्पोरेशन असेल ; किंवा

(ब) ज्या कांपॅरिशनच्या सदस्यांची जबाबदारी, त्या कांपॅरिशनचे काम आटोपून बंद करण्यात आल्याच्या प्रसंगी, सदस्यांनी कांपॅरिशनच्या मालमत्तेत जितकी रक्कम देण्याची हमी घेतली असेल तितक्या रकमेपुरती समयलेखावरून मर्यादित असेल असे कांपॅरिशन असेल.

(३) या अधिनियमान्वये नोंदलेल्या कांपॅरिशनच्या नांवाच्या शेवटी "मर्यादित" हा शब्द घापरण्याची आवश्यकता नाही.

समयलेखा-
संबंधीच्या
आवश्यक
गोष्टी.

६. (१) कांपॅरिशनचा समयलेख हा, अनुसूचि १ मध्ये निदिष्ट केलेल्या नमुन्यांत किंवा स्थितिपरत्वे तशाच एखाद्या नमुन्यांत असला पाहिजे.

(२) समयलेखांत—

(अ) कांपॅरिशनचे नांव नमूद केलेले असले पाहिजे;

(ब) कांपॅरिशनचे नोंदलेले कार्यालय जेथे असावे ते ठिकाण व पत्ता ह्या गोष्टी नमूद केलेल्या असल्या पाहिजेत;

(क) कांपॅरिशनचे हेतु नमूद केलेले असले पाहिजेत;

(ड) ज्या शेअर भांडवलानिशी कांपॅरिशन नोंदावयाचे असेल त्या भांडवलाची रक्कम आणि तिची निश्चित रकमेच्या शेअरांत विभागणी ह्या गोष्टी नमूद केलेल्या असल्या पाहिजेत;

(ई) हमीद्वारे मर्यादित केलेल्या कांपॅरिशनच्या बाबतीत, प्रत्येक सदस्याने तो सदस्य असताना किंवा सदस्य असण्याचे बंद झाल्यानंतर एका वर्षाच्या आत, कांपॅरिशनचे काम आटोपून बंद करण्याच्या प्रसंगी यथास्थिति कांपॅरिशनची कर्जे फेडण्यासाठी व जबाबदाऱ्याच्या भागविण्यासाठी किंवा तो सदस्य असण्याचे बंद होण्यापूर्वी कांपॅरिशनने काढलेली कर्जे फेडण्यासाठी किंवा पत्करलेल्या जबाबदाऱ्याच्या भागविण्यासाठी आणि काम आटोपून बंद करण्याबद्दलचा सर्व प्रकारचा खर्च देण्यासाठी व वर्गणीदारांच्या आपसांतील हक्कांची तडजोड करण्यासाठी आवश्यक असेल इतकी निदिष्ट केलेल्या रकमेहून अधिक नाही अशी रक्कम कांपॅरिशनच्या मालमत्तेत देण्याविषयी हमी घेतली आहे हेदेखील नमूद केले पाहिजे.

(फ) तो छापला पाहिजे, त्याची परिच्छेदांत विभागणी केली पाहिजे व त्यावर अनुक्रमाने नंबर घातले पाहिजेत; आणि

(ग) सही करणाऱ्या प्रत्येक इसमाने (आपला पत्ता, माहिती आणि कोणताहि व्यवसाय असल्यास तो आणि त्याने घेतलेल्या शेअरांची संख्या लिहून) निदान एका साक्षीदारासमक्ष सही केली पाहिजे व साक्षीदाराने सहीच्या खरेपणाबद्दल सही केली पाहिजे (आणि त्याचप्रमाणे आपला पत्ता, माहिती व व्यवसाय कोणताहि असल्यास तो लिहिला पाहिजे).

समयलेखांत, बदल करणे. ७. (१) कांपॅरिशनने, रजिस्ट्रारच्या पूर्वमंजूरीने असेल ते खेरीज करून, आपल्या समयलेखांत असलेल्या शर्तीत बदल करता कामा नये.

(२) कलम ६ किंवा या अधिनियमातील इतर कोणताहि विशिष्ट उपबंध यावरून, समयलेखांत असलेले जे उपबंध, कांपॅरिशनच्या समयलेखांत नमूद करणे आवश्यक असतील तेच फक्त उपबंध त्याच्या समयलेखातील शर्ती आहेत असे समजण्यांत आले पाहिजे.

(३) व्यवस्थापक, चिटणीस किंवा खजिनदार यांच्या नेमणुकीसंबंधीचे उपबंध घेऊन समयलेखांत असलेले इतर उपबंध हे कॉर्पोरेशनची नियमावलि ज्या रीतीने बदलण्यांत येते त्याच रीतीने बदलता येतील.

(४) कॉर्पोरेशनच्या नियमावलीसंबंधीच्या या अधिनियमातील सर्व उल्लेखांत, त्याच्या समयलेखांत असलेल्या वर सांगितलेल्या इतर उपबंधांच्या उल्लेखांचा समावेश हीतो असा त्यांचा अर्थ लावला पाहिजे.

(५) पोट-कलम (१) अन्वये पूर्वमंजूरी देताना रजिस्ट्रारने, असा बदल केल्यानंतर कॉर्पोरेशनच्या हेतूमुळे कॉर्पोरेशन हें व्यापार करणारे कॉर्पोरेशन बनणार नाही आणि असे कॉर्पोरेशन या अधिनियमान्वयेच्या नोंदणीसाठी अन्वया अपात्र ठरणार नाही या गोष्टीकडे लक्ष पुरविले पाहिजे.

(६) अशी मंजूरी देण्याचे नाकारणाऱ्या रजिस्ट्रारच्या आदेशाविषय राज्य सरकारकडे अपील करता येईल.

८. (१) समयलेखाबरोबर, समयलेखावर सहा करणारांनी सहा केलेली कॉर्पोरेशनां- व कॉर्पोरेशनसाठी विनियम विहित करणारी संघनियमावलि नोंदण्यांत आली पाहिजे. साठी विनियम

(२) अशा नियमावलीत, अनुसूचि २ मध्ये तरतूद केलेल्या सर्व किंवा कोणत्याहि गोष्टींसाठी तरतूद करण्याचा अधिकार आहे. विहित करणारी नियमावलि.

(३) नियमावलि—

(अ) छापली पाहिजे व तिचे परिच्छेद केले पाहिजेत आणि त्यांचेर अनुक्रमाने नंबर घातले पाहिजेत ;

(ब) तीवर, समयलेखावर सही करणाऱ्या प्रत्येकाने (आपला पत्ता, माहिती व व्यवसाय, कोणताहि असल्यास देऊन) निदान एका साक्षीदारासमक्ष सही केली पाहिजे आणि साक्षीदाराने सहीच्या खरेपणाबद्दल साक्ष घातली पाहिजे (व त्याचप्रमाणे आपला पत्ता, माहिती व व्यवसाय, कोणताहि असल्यास, तो लिहिला पाहिजे).

९. (१) या अधिनियमाच्या उपबंधांस व कॉर्पोरेशनच्या समयलेखांत असलेल्या नियमावलीत धर्तीस अधीन राहून, कॉर्पोरेशनला खास ठराव करून आपल्या नियमावलीत बदल बदल करणे करण्याचा अधिकार आहे.

(२) अशा रीतीने केलेला कोणताहि बदल, या अधिनियमाच्या उपबंधांस अधीन राहून, जणू तो उक्त नियमावलीत मूळचा होता असे समजून वैध असेल आणि त्याच रीतीने खास ठराव करून बदल केला जाण्यास पात्र असेल.

१०. (१) समयलेखांत किंवा नियमावलीत केलेला प्रत्येक बदल, असा समयलेखांत व बदल करण्यांत आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर कॉर्पोरेशनने रजिस्ट्रारकडे दाखल नियमावलीत केला पाहिजे आणि रजिस्ट्रारने त्याची नोंदणी केली पाहिजे व ती नोंदणी आपल्या केलेल्या सहीने प्रमाणित केली पाहिजे. बदलाची नोंदणी करणे.

(२) उक्त प्रमाणपत्र हें, बदल करण्यासंबंधीच्या या अधिनियमातील सर्व आवश्यक गोष्टींचे पालन करण्यांत आले होते याविषयीचा निर्णायक पुरावा असेल आणि तेव्हापासून अशा रीतीने बदल केलेला समयलेख किंवा नियमावली, कॉर्पोरेशनचा समयलेख किंवा नियमावलि होईल.

(३) अशा रीतीने केलेला कोणताहि बदल, पोट-कलम (१) अन्वये त्याची योग्य रीतीने नोंदणी करण्यांत येईपर्यंत कोणत्याहि प्रकारे अमलांत येणार नाही.

अनिष्ट
नांवांनं

११. (१) राज्य सरकारच्या मते अनिष्ट असेल अशा नांवांनं कोणत्याहि काँपोरिशनची नोंदणी करता कामा नये.

काँपोरिशनानांची
नोंदणी न
करणे.

(२) मागील अधिकाराच्या सामान्यतेस बाध न येता, विद्यमान काँपोरिशन ज्या नांवांनं पूर्वी नोंदलेले असेल त्या नांवांसारखे किंवा अशा नांवांशी बव्हंशी सारखे असेल असे नांव, पोट-कलम (१) च्या अर्थानुसार अनिष्ट नांव आहे असे राज्य सरकार समजेल.

काँपोरिशनानांची
नांव बदलणे.

१२. एखाद्या काँपोरिशनला, खास ठराव करून व राज्य सरकारची लेखी अनुमति मिळवून आपले नांव बदलण्याचा अधिकार आहे.

काँपोरिशन-
नांच्या
नांवाची
दुष्टी.

१३. जर, चुकीने किंवा इतर रीतीने एखादे काँपोरिशन, त्याच्या प्रथम नोंदणीच्या वेळी किंवा त्याची नवीन नांवांनं नोंदणी करण्याच्या वेळी राज्य सरकारच्या मते विद्यमान काँपोरिशन ज्या नांवांनं पूर्वी नोंदलेले असेल त्यासारख्या किंवा त्या नांवांशी बव्हंशी सारखे असेल अशा नांवांनं नोंदण्यात आले असेल तर,—

(अ) प्रथम निर्दिष्ट केलेल्या काँपोरिशनला सामान्य ठराव करून व राज्य सरकारची लेखी पूर्वे अनुमति मिळवून आपले नांव किंवा नवीन नांव बदलण्याचा अधिकार आहे ; आणि

(ब) प्रथम निर्दिष्ट केलेल्या काँपोरिशनने, जर राज्य सरकार यथास्थिति, त्या काँपोरिशनची प्रथम नोंदणी केल्यापासून किंवा नवीन नांवांनं नोंदणी केल्यापासून बारा महिन्यांच्या आत तसा निदेश देईल तर, सामान्य ठराव करून आणि राज्य सरकारची लेखी पूर्वे अनुमति मिळवून निदेशाच्या तारखेपासून तीन महिन्यांच्या किंवा जी आणखी मुदत देणे राज्य सरकारला योग्य वाटेल अशा मुदतीच्या आत आपले नांव किंवा नवीन नांव बदलले पाहिजे.

नांव

बदलल्याची
नोंदणी करणे
व त्याचा
परिणाम.

१४. (१) जेव्हा कलम १२ किंवा १३ यास अनुसरून काँपोरिशन आपले नांव बदलले तेव्हा, रजिस्ट्रारने नोंदणी पुस्तकांत पूर्वीच्या नांवाऐवजी नवीन नांव दाखल केले पाहिजे आणि संस्थापनेविषयीच्या प्रमाणपत्रांत आवश्यक ते बदल करून नवीन संस्थापनेविषयीचे प्रमाणपत्र दिले पाहिजे ; आणि असे प्रमाणपत्र दिल्यावरच उक्त नांवांतील बदल पूर्ण होईल व ते अमलांत येईल.

(२) रजिस्ट्रारने काँपोरिशनच्या समयलेखांत सुद्धा आवश्यक ते बदल केले पाहिजेत.

(३) नांवांतील बदलामुळे काँपोरिशनच्या कोणत्याहि हक्कांस किंवा जबाबदाऱ्यांस बाध येणार नाही किंवा त्याने केलेली किंवा त्याच्याविरुद्ध करण्यांत येणारी कोणतीहि बंध कारवाई दोषपूर्ण ठरणार नाही आणि काँपोरिशनने किंवा त्याच्याविरुद्ध पूर्वीच्या नांवांनं जी कोणतीहि बंध कारवाई पुढे चालविता किंवा सुरू करता आली असती ती कारवाई त्याच्या नवीन नांवांनं पुढे चालविता किंवा सुरू करता येईल.

समयलेख व
नियमावलि
यांची नोंदणी.

१५. (१) समयलेख किंवा नियमावलि रजिस्ट्रारकडे किंवा राज्य सरकार याबाबत अधिकृत करील अशा इतर अधिकाऱ्याकडे नोंदणीसाठी सादर केली पाहिजे.

(२) नोंदणी व त्यापूर्वी करावयाच्या व त्यास आनुवंशिक असलेल्या गोष्टी यांच्या संबंधात काँपोरिशनने या अधिनियमांतील व त्यान्वयेच्या नियमांतील सर्व आवश्यक गोष्टींचे पालन केले आहे व या अधिनियमान्वये नोंदणी केली जाण्याचा त्यास अधिकार आहे अशी रजिस्ट्रारची किंवा अधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्याची खात्री होईल तर, त्याने समयलेख व नियमावलि ठेऊन घेतली पाहिजे व तिची नोंदणी केली पाहिजे. इतर बाबतीत रजिस्ट्रारला किंवा अशा इतर अधिकाऱ्याला समय-लेखाची किंवा नियमावलीची नोंदणी करण्याचे नाकारण्याचा अधिकार आहे.

(३) या अधिनियमान्वये कॉर्पोरेशनची नोंदणी करण्यासाठी द्यावयाची फी, पन्नास रुपये असेल.

(४) समयलेखाची किंवा नियमावलीची नोंदणी करण्याचे नाकारणाऱ्या, रजिस्ट्रारच्या किंवा अशा इतर अधिकाऱ्याच्या आदेशाविरुद्ध राज्य सरकारकडे अपील करता येईल. असे अपील, ज्या आदेशाविरुद्ध अपील करण्यांत आले असेल त्या आदेशाच्या तारखेपासून साठ दिवसांच्या आत केले पाहिजे व त्यासोबत पंचवीस रुपये फी दिली पाहिजे. राज्य सरकारने अपिलांत दिलेला निर्णय अखेरचा असेल.

१६. (१) कॉर्पोरेशनच्या समयलेखाची नोंदणी केल्यावर रजिस्ट्रारने किंवा नोंदणीचा कलम १५, पोट-कलम (१) यांत उल्लेख केलेल्या अधिकाऱ्याने कॉर्पोरेशनला परिणाम. एकव्यक्तीभूत स्वरूप देण्यांत आले आहे असे, अनुसूचि ३ मधील नमुन्यांत आपल्या सहीने एक प्रमाणपत्र दिले पाहिजे.

(२) संस्थापनेविषयीच्या प्रमाणपत्रांत निदिष्ट केलेल्या संस्थापनेच्या तारखेपासून, समयलेखावर सहा करणारे व इतर इसम यांपैकी जे वेळोवेळी कॉर्पोरेशनचे सदस्य होतील ते इसम मिळून, समयलेखांत जे नांव लिहिले असेल त्या नांवाची एक संस्थापित मंडळी होईल व तीस संस्थापित कॉर्पोरेशनची सर्व कामे करण्याचा अधिकार ताबडतोब प्राप्त होईल, व त्या मंडळीच्या सदस्यांचे स्थानापन्नत्व नेहमी चालू राहील व त्यांचा सामाईक शिक्का असेल, परंतु त्यांचे काम आटोपून बंद करण्यांत आले असता, त्या कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तेत वर्गणीने पैसा भरण्याची या अधिनियमांत सांगितल्याप्रमाणेची जबाबदारी सदस्यांवर राहील.

१७. कोणत्याही संस्थेसंबंधाने रजिस्ट्रारने किंवा कलम १५ पोट-कलम (१) संस्थापनेमध्ये उल्लेख केलेल्या अधिकाऱ्याने, दिलेले संस्थापनेविषयीचे प्रमाणपत्र हे, कॉर्पोरेशन विषयीच्या नोंदण्याबाबत व त्याच्या पूर्वीच्या व आनुषंगिक गोष्टींबाबत या अधिनियमान्वये प्रमाणपत्राचे जे काही करावयाचे ते सर्व केले आहे याविषयी व ती संस्था नोंदणीचा अधिकार निर्णायकत्व दिलेले कॉर्पोरेशन असून या अधिनियमान्वये योग्य रीतीने नोंदली आहे याविषयी निर्णायक पुरावा असेल.

१८. (१) या अधिनियमाच्या उपबंधांस अधीन राहून, समयलेख व नियमावलि समयलेख व ह्या, नोंदण्यांत येतील तेव्हा, कॉर्पोरेशनने व त्याच्या प्रत्येक सदस्याने त्या प्रत्येकावर नियमावलि सही केली असती व समयलेखाच्या व नियमावलीच्या सर्व उपबंधांचे पालन करण्या-यांच्या विषयी त्यांच्यातर्फे करार केला असता तर ज्या मर्यादित बंधनकारक असल्या, नोंदणीचा त्याच मर्यादित कॉर्पोरेशनास व त्याच्या सदस्यांस बंधनकारक असतील. परिणाम.

(२) समयलेख किंवा नियमावलि यांमध्ये कोणत्याही सदस्याने कॉर्पोरेशनला देण्याजोगा कोणताही पैका, त्याच्याकडून कॉर्पोरेशनला घेणे असलेले कर्ज आहे असे समजले पाहिजे.

१९. कॉर्पोरेशनच्या समयलेखांत किंवा नियमावलींत कोणताही मजकूर असला समयलेखांत तरीही, त्याचा कोणताही सदस्य, तो ज्या तारखेस सदस्य झाला असेल त्या तारखेनंतर किंवा समयलेख किंवा नियमावलि यांत केलेल्या बदलान्वये ज्या तारखेस उक्त बदल कर-नियमावलींत देण्यांत आला त्या तारखेस तो धारण करित असलेल्या शेअरच्या संख्येपेक्षा अधिक बदल शेअर घेण्यास किंवा त्याबाबत लिहून देण्यास त्यास भाग पाडण्यांत आले असेल, केल्याचा किंवा त्या तारखेस अशा कॉर्पोरेशनच्या शेअर केलेल्या भांडवलास वर्गणी भरण्या-परिणाम. बाबत किंवा इतर रीतीने कॉर्पोरेशनस पैका देण्याबाबत त्याची जबाबदारी कोणत्याही रीतीने वाढविण्यांत येत असेल तर व तेथवर, उक्त बदलान्वये बांधला जाणार नाही :

परंतु, जर उक्त सदस्य एखादा विशिष्ट बदल करण्यापूर्वी किंवा केल्यानंतर, उक्त बदलान्वये बांधला जाण्यास लेखी कबुली देईल, तर अशा कोणत्याही बाबतीत हे कलम लागू असणार नाही.

काॅर्पोरेशनांचे २०. (१) कोणत्याही काॅर्पोरेशनला, रजिस्ट्रारच्या अनुमतीने, खास ठरावाद्वारे एकत्रीकरण स्वतःची दोन किंवा अधिक काॅर्पोरेशनांमध्ये विभागणी करण्याचे किंवा दुसऱ्या कोणत्याही काॅर्पोरेशनशी एकत्रित होऊन एकच मंडळी बनण्याचे ठरविण्याचा अधिकार आहे, परंतु प्रत्येक सदस्यास ठरावांतील सूचनांची पूर्ण पंधरा दिवसांची नोटीस मिळाली पाहिजे.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये उल्लेख केलेल्या ठरावांत, काॅर्पोरेशनच्या मालमत्तेच्या व जबाबदाऱ्यांच्या एकत्रीकरणाविषयीच्या किंवा यथास्थिति विभागणीविषयीच्या सूचना असतील व त्यांत, जे सदस्य एकत्रित काॅर्पोरेशनची किंवा यथास्थिति नवीन काॅर्पोरेशनांची रचना करतील ते सदस्य निविष्ट केले पाहिजेत.

(३) कोणत्याही काॅर्पोरेशनला, पोट-कलम (१) प्रमाणे संमत केलेल्या खास ठरावाद्वारे, त्याची मालमत्ता व जबाबदाऱ्या, त्या स्वीकारण्यास तयार असलेल्या दुसऱ्या कोणत्याही काॅर्पोरेशनकडे हस्तांतरित करण्याचा अधिकार आहे;

परंतु, जेव्हा मालमत्तेच्या किंवा जबाबदाऱ्यांच्या अशा कोणत्याही एकत्रीकरणाने, विभागणीत किंवा हस्तांतरणांत कोणत्याही काॅर्पोरेशनने आपल्या जबाबदाऱ्या दुसऱ्या कोणत्याही काॅर्पोरेशनकडे हस्तांतरित करण्याचा अंतर्भाव होत असेल तेव्हा असा ठराव संमत होण्यापूर्वी अशा दोन्ही किंवा सर्व काॅर्पोरेशनांच्या धनकोना तीन महिन्यांची नोटीस देण्यांत आली पाहिजे:

तसेच, जर संबंधित काॅर्पोरेशनांपैकी कोणत्याही काॅर्पोरेशनचा कोणताही धनको, मालमत्तेच्या व जबाबदाऱ्यांच्या एकत्रीकरणासाठी, विभागणीसाठी किंवा हस्तांतरणासाठी ठरविलेल्या तारखेच्या आधी एक महिना एकत्रीकरणस, विभागणीस किंवा हस्तांतरणास हरकत घेईल तर, अशा धनकोचे देणे फडण्यांत येईपर्यंत एकत्रीकरण, विभागणी किंवा हस्तांतरण करता कामा नये.

(४) मूलमत्ता हस्तांतरण अधिनियम, १८८२, किंवा भारताचा नोंदणी अधिनियम, १९०८, यांत कांहींही असले तरी पोट-कलम (३) अन्वये संमत केलेल्या खास ठरावास अनुसरून एकत्रित काॅर्पोरेशनच्या किंवा नवीन काॅर्पोरेशनांच्या समयलेखाची किंवा नियमावलीची नोंदणी हे एकत्रित होणाऱ्या काॅर्पोरेशनांची किंवा मूळ काॅर्पोरेशनची मालमत्ता व जबाबदाऱ्या अनुक्रमे एकत्रित काॅर्पोरेशनमध्ये किंवा नवीन काॅर्पोरेशनांमध्ये निहित होण्यासाठी पुरेसे हस्तांतरपत्र असेल.

विभाग ३.

व्यवस्था व कारभार.

सदस्यांचे नोंदणी-पुस्तक.

२१. (१) काॅर्पोरेशनच्या समयलेखावर सही करणाऱ्या इसमानांनी काॅर्पोरेशनचे सदस्य होण्याचे कबूल केले आहे असे समजण्यांत येईल आणि त्याची नोंदणी करण्यांत आल्यावर त्याच्या सदस्यांच्या नोंदणी-पुस्तकांत सदस्य म्हणून त्यांची नावे दाखल करण्यांत येतील.

(२) जो इतर इसम काॅर्पोरेशनचा सदस्य होण्याचे कबूल करील व ज्याचे नांव त्याच्या सदस्यांच्या नोंदणी-पुस्तकांत दाखल करण्यांत आले असेल तो प्रत्येक इसम काॅर्पोरेशनचा सदस्य असेल.

(३) सदस्यांच्या नोंदणी-पुस्तकांत पुढील तपशील दाखल केला पाहिजे :—

(अ) प्रत्येक सदस्याचे नांव व पत्ता, व त्याचा पेशा, कोणताहि असल्यास ;

(ब) प्रत्येक सदस्याने धारण केलेले शेअर—पैकी प्रत्येक शेअर त्याचा क्रमांक देऊन वेगळा दर्शविला पाहिजे, व त्या शेअरांवर भरणा केलेली किंवा भरली म्हणून समजण्यांत यावे असे कबूल करण्यांत आलेली रक्कम ;

(क) ज्या तारखेत, सदस्य म्हणून प्रत्येक इसमाचे नांव नोंदणी-पुस्तकांत दाखल केले असेल ती तारीख ; आणि

(ड) ज्या तारखेपासून कोणताहि सदस्य, सदस्य असण्याचे बंद झाला ती तारीख.

(४) सदस्यांचे नोंदणी-पुस्तक हे, या अधिनियमावरून त्यांत दाखल करण्याचा निदेश देण्यांत आलेल्या किंवा दाखल करण्याचा अधिकार देण्यांत आलेल्या कोणत्याहि गोष्टीचा सकृदंशनी पुरावा असेल.

२२. (१) जर—

(अ) कोणत्याहि इसमाचे नांव, पुरेशा कारणावांचून, कॉर्पोरेशनच्या सदस्यांच्या नोंदणी-पुस्तकांत दाखल करण्यांत आले असेल किंवा त्यांतून गाळण्यांत आले असेल ; किंवा

(ब) कोणताहि इसम सदस्य झाला असल्याचे किंवा असण्याचा बंद झाल्याचे नोंदणी-पुस्तकांत दाखल करण्यांत कसूर करण्यांत आली असेल अगर अनावश्यक विलंब लागला असेल,

तर नुकसानी पोहोचलेल्या इसमास, कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याहि सदस्यास किंवा कॉर्पोरेशनास नोंदणी-पुस्तकांत सुधारणा करण्यासाठी रजिस्ट्रारकडे अर्ज करण्याचा अधिकार आहे.

(२) रजिस्ट्रारास, एकतर अर्ज नामंजूर करण्याचा किंवा नोंदणी-पुस्तकांत दुसऱ्या क्रम्याविषयी आदेश देण्याचा अधिकार आहे ; आणि दुसऱ्या बाबतीत नुकसानी पोहोचलेल्या कोणत्याहि पक्षकाराच्या नुकसानीबद्दल, कोणताहि असल्यास, नुकसान-भरपाई देण्याविषयी कॉर्पोरेशनास निदेश देण्याचा अधिकार आहे :

परंतु, असा अर्ज निकालांत काढतांना कोणताहि विधिविषयक गुंतागुंतीचा प्रश्न उद्भवेल त्याबाबतीत रजिस्ट्रारने पक्षकारांना दिवाणी न्यायालयाकडे पाठविले पाहिजे.

२३. (१) प्रत्येक कॉर्पोरेशनमध्ये निदान दोन संचालक असले पाहिजेत. कॉर्पो-संचालक. रेशनच्या संचालकांचा या अधिनियमांत, "संचालक मंडळ" किंवा "मंडळ" असा सामुदायिक रीत्या उल्लेख केला आहे.

(२) कोणत्याहि संस्थापित मंडळीस, संस्थेस किंवा पेढीस, कॉर्पोरेशनचा संचालक म्हणून नेमतां कामा नये, आणि फक्त व्यक्तीलाच अशा रीतीने नेमतां येईल.

(३) कॉर्पोरेशनच्या नियमावलीत कोणतेहि विनियम नसल्यास, आणि असतील तर त्यांस अधीन राहून, समयलेखावर सही करणाऱ्या ज्या व्यक्ती आहेत त्या, संचालकांची योग्य रीतीने नेमणूक करण्यांत येईपर्यंत, कॉर्पोरेशनचे संचालक आहेत असे समजण्यांत आले पाहिजे.

सदस्यांचे
नोंदणी-
पुस्तक
सुधारण्याचा
रजिस्ट्रारचा
अधिकार.

(४) प्रत्येक कॉर्पोरेशनने आपल्या नोंदलेल्या कार्यालयांत आपल्या संचालकांचें एक नोंदणी-पुस्तक ठेवलें पाहिजे व त्यांत त्यांच्यापकीं प्रत्येकाच्या संबंदांत संपूर्ण नांव व नेहमींचा राहाण्याचा पत्ता, आणि धंदा किंवा पेशा, कोणताहि असल्यास, तो असला पाहिजे.

मंडळाचे
सामान्य
अधिकार.

२४. (१) या अधिनियमाच्या उपबंधांस अधीन राहून, कॉर्पोरेशनच्या संचालक मंडळास, कॉर्पोरेशनास जे अधिकार चालविण्याचा व जो कृत्ये व ज्या गोष्टी करण्याचा अधिकार असेल ते सर्व अधिकार चालविण्याचा व तीं सर्व कृत्ये व त्या गोष्टी करण्याचा हक्क असेल :

परंतु, या किंवा इतर कोणत्याहि अधिनियमावरून किंवा कॉर्पोरेशनच्या सममेल्यावरून किंवा नियमावलीवरून किंवा इतर रीतीने, कॉर्पोरेशनने साधारण सभेंत जो कोणताहि अधिकार चालविण्याबद्दल किंवा जें कोणतेंहि कृत्य किंवा गोष्ट करण्याबद्दल निदेश देण्यांत किंवा भाग पाडण्यांत आलें असेल तो कोणताहि अधिकार किंवा कोणतेंहि कृत्य किंवा गोष्ट मंडळानें चालवितां किंवा करतां कामा नये :

तसेंच, असा कोणताहि अधिकार चालवितांना किंवा असें कोणतेंहि कृत्य किंवा गोष्ट करतांना मंडळानें या किंवा इतर अधिनियमांत, किंवा कॉर्पोरेशनच्या सममेल्यांत किंवा नियमावलींत, किंवा त्यांशीं विसंगत नसलेल्या व त्यांन्वये योग्य रीतीने केलेल्या—कॉर्पोरेशनने साधारण सभेंत केलेले विनियम धरून—कोणत्याहि विनियमांत त्याबाबत असलेल्या उपबंधांस अधीन राहिलें पाहिजे.

(२) कॉर्पोरेशनने साधारण सभेंत केलेल्या कोणत्याहि विनियमावरून, मंडळानें केलेले पूर्वीचें जे कोणतेंहि कृत्य, तो विनियम करण्यांत आला नसता तर कायदेशीर ठरलें असतें तें कृत्य बेकायदेशीर ठरणार नाहीं.

मंडळाच्या
अधिकारांवर
संमतीनें
असेल तें
खेरीज
करून,—

२५. कॉर्पोरेशनच्या संचालक मंडळानें, साधारण सभेंत अशा कॉर्पोरेशनच्या निबंध.

(अ) कॉर्पोरेशनचा संबंध उपक्रम किंवा त्याचा बहुतेक संबंध भाग, किंवा कॉर्पोरेशनच्या मालकीचे एकाहून अधिक उपक्रम असतील त्याबाबतींत असा कोणताहि संबंध उपक्रम किंवा त्याचा बहुतेक संबंध भाग विकतां, पट्ट्यानें देतां किंवा इतर रीतीनें त्याची विल्हेवाट लावतां कामा नये ;

(ब) संचालकाकडून येणें असलेलें कोणतेंहि कर्ज फेडतां किंवा तें परत देण्यासाठीं मुदत देतां कामा नये ;

(क) या अधिनियमाच्या सुरुवातीनंतर कर्जाचा (अ) हीत उल्लेख केलेल्या कोणत्याहि उपक्रमाची, किंवा कोणत्याहि उपक्रमाकरितां वापरलेल्या आणि जिच्या अभावीं तो चालवितां येणें शक्य नाहीं किंवा चालविण्यांत अडचणी येतील किंवा दीर्घ मुदत लागेल अशा कोणत्याहि जागेची किंवा मालमिळकतीची विल्हेवाट लावण्यांत आल्यामुळें, चिकून आलेली रक्कम कॉर्पोरेशनच्या संमतीशिवाय, द्रुत तोरणपत्रांत गुंतविण्यांत येईल तें खेरीजकरून इतर रीतीनें गुंतवितां कामा नये ;

(ड) कर्जाक घ्यावयाचा पैका आणि आधींच कर्जाक घेतलेला पैका मिळून दहा हजार रुपयांपेक्षां जास्त होईल त्या बाबतींत, या अधिनियमाच्या सुरुवातीनंतर पैका कर्जाक घेतां कामा नये ;

(इ) या अधिनियमाच्या सुरुवातीनंतर ज्यां कोणत्याहि रकमांची बेरीज, कोणत्याहि वित्तीय वर्षीं, पांच हजार रुपयांपेक्षां जास्त होईल त्या रकमा, कॉर्पोरेशनच्या उद्देशांशीं किंवा त्याच्या नोकरांच्या कल्याणाशीं प्रत्यक्ष संबंध नसणाऱ्या धर्मादाय किंवा इतर निधींस देतां कामा नयेत.

२६. (१) (अ) प्रत्येक कॉर्पोरेशनने त्याच्या इतर कोणत्याही सभाव्यतिरिक्त वार्षिक खाली निर्दिष्ट केलेल्या अंतराने व उपबंधानुसार एक साधारण सभा भरविली पाहिजे साधारण व तिला त्याची वार्षिक साधारण सभा असे नांव दिले पाहिजे. सभा.

(ब) कॉर्पोरेशनने, त्याच्या संस्थापनेपासून बारा महिन्यांच्या आत, पहिली वार्षिक साधारण सभा भरविली पाहिजे.

(क) कॉर्पोरेशनची पुढील वार्षिक साधारण सभा, ज्या वित्तीय वर्षी पहिली वार्षिक साधारण सभा भरविण्यांत आली होती त्या वित्तीय वर्षाच्या अखेरीनंतर नऊ महिन्यांच्या आत त्याने भरविली पाहिजे, आणि त्यानंतर कॉर्पोरेशनने प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या अखेरीनंतर नऊ महिन्यांच्या आत वार्षिक साधारण सभा भरविली पाहिजे :

परंतु, रजिस्ट्रारस, कोणत्याही खास कारणाकरिता कोणतीही वार्षिक साधारण सभा (सात्र पहिली वार्षिक साधारण सभा नव्हे) ज्या मुदतीच्या आत, घेतली पाहिजे ती मुदत, सहा महिन्यांपेक्षा अधिक नाही अशा आणखी मुदतीने वाढविण्याचा अधिकार आहे.

(ड) सदरील परंतुकांत उल्लेख केलेल्या बाबतीत असेल ते खेरीजकरून एका वार्षिक साधारण सभेच्या व त्यानंतरच्या सभेच्या तारखेत पंधरा महिन्यांपेक्षा अधिक काळ जाता कामा नये.

(२) प्रत्येक वार्षिक साधारण सभा, कामाचे तासांतील वेळी व सार्वजनिक सुटीचा दिवस नसलेल्या दिवशां बोलाविण्यांत आली पाहिजे, आणि ती कॉर्पोरेशनच्या नोंदलेल्या कार्यालयांत अगर कॉर्पोरेशनचे नोंदलेले कार्यालय ज्या शहरांत, कसब्यांत किंवा गांवांत असेल त्या शहरांतील, कसब्यांतील अगर गांवांतील कोणत्याही इतर ठिकाणी भरविण्यांत आली पाहिजे ; आणि सभा बोलाविणाऱ्या नोटीशांत तिचा वार्षिक साधारण सभा असा निर्देश केला पाहिजे.

२७. (१) कलम २६ अनुसार वार्षिक साधारण सभा भरविण्यांत कसूर कर-वार्षिक ष्यांत येईल तर, राज्य सरकारला, ह्या अधिनियमांत किंवा कॉर्पोरेशनच्या नियमा-साधारण वलीत कांहींही असले तरी, कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही सदस्याने अर्ज दिला असता, सभा कॉर्पोरेशनची साधारण सभा बोलाविण्याचा किंवा बोलाविण्याचा निदेश देण्याचा, बोलावण्याचा आणि सभा बोलाविणे, भरविणे व तिचे कामकाज चालविणे यासंबंधी राज्य सर-राज्य कारला इष्ट वाटतील असे सहाय्यभूत किंवा परिणामभूत निदेश देण्याचा अधिकार सरकारचा आहे. अधिकार.

स्पष्टीकरण.—ह्या पोट-कलमान्वये जे निदेश देण्यांत येतील त्या निदेशांत सभेच्या कारणासाठी कॉर्पोरेशनचा जातीने किंवा प्रतिनिधीद्वारा हजर असलेला एक सदस्य पुरेसा असेल असे समजले पाहिजे या निदेशाचा समावेश होतो.

(२) पोट-कलम (१) यास अनुसरून भरविण्यांत आलेली साधारण सभा, राज्य सरकारच्या कोणत्याही निदेशास अधीन राहून, कॉर्पोरेशनची वार्षिक साधारण सभा आहे असे समजले पाहिजे.

२८. (१) ज्यास हे कलम लागू आहे अशा प्रत्येक ठरावाची प्रत, तो संमत विवक्षित झाल्यानंतर पंधरा दिवसांच्या आत, छापली पाहिजे किंवा टंकलिखित केली पाहिजे ठरावाची व कॉर्पोरेशनच्या अधिकाऱ्याच्या सहाने योग्य रीत्या प्रमाणित केली पाहिजे व ती चौदशी. रजिस्ट्रारला सादर केली पाहिजे ; रजिस्ट्रारने दफतरांत तिची नोंद केली पाहिजे.

(२) त्यावेळीं अंमलांत असलेल्या अशा प्रत्येक ठरावाची प्रत, ती संमत झाल्यावर काढलेल्या नियमावलीच्या प्रत्येक प्रतींत समाविष्ट केली पाहिजे किंवा तिला जोडली पाहिजे.

(३) हे कलम पुढील गोष्टींन्ना लागू असेल :—

(अ) विशेष ठराव ;

(ब) ज्या ठरावांना कॉर्पोरेशनच्या सर्व सदस्यांनी मान्यता दिली असेल, परंतु जे, त्यांना अशा रीतीने मान्यता दिली नसती तर, विशेष ठराव म्हणून संमत करण्यांत आल्याखेरीज, त्यांच्या कारणाकरिता, परिणामकारक ठरले नसते असे ठराव ;

(क) कलम ४३ यास अनुसरून संमत केलेले कॉर्पोरेशन स्वेच्छेने बंद करण्यास त्यास भाग पाडणारे ठराव.

साधारण
सभांच्या
आणि
मंडळाच्या
व इतर
सभांच्या
कामकाजाची
टिपणे.

२९. (१) प्रत्येक कॉर्पोरेशनने साधारण सभांच्या सर्व कामकाजाची व त्याच्या संचालक मंडळाच्या किंवा मंडळाच्या समित्यांच्या सभांच्या सर्व कामकाजाची टिपणे त्या कारणाकरिता ठेवलेल्या वहीत दाखल करण्याची व्यवस्था केली पाहिजे.

(२) प्रत्येक सभेच्या टिपणांत त्या सभेतील कामकाजाचा योग्य व बिनचक सारांश असला पाहिजे.

(३) उपरोक्त सभांपैकी कोणत्याही सभेत अधिकाऱ्यांच्या केलेल्या सर्व नेमणुका सभेच्या टिपणांत समाविष्ट केल्या पाहिजेत.

(४) संचालक मंडळाच्या किंवा मंडळाच्या समितीच्या सभेच्या बाबतींत टिपणांत पुढील गोष्टीहि असल्या पाहिजेत :—

(अ) सभेला हजर असलेल्या संचालकांची नावे ; आणि

(ब) सभेत संमत करण्यांत आलेल्या प्रत्येक ठरावाच्या बाबतींत, त्या ठरावा-संबंधी भिन्न मत असलेले किंवा त्याच्याशी सहमत नसलेले काहीं संचालक असतील तर त्यांची नावे.

(५) पोट-कलम (१) ते (४) मधील कोणत्याही मजकुरावरून, सभेच्या अध्यक्षाच्या मते जी बाब,—

(अ) कोणत्याही इसमाची बेअरू करणारी आहे किंवा वाजवी रीतीने तशी मानता येईल ;

(ब) कामकाजाच्या दृष्टीने अप्रस्तुत किंवा क्षुल्लक आहे ; किंवा

(क) कॉर्पोरेशनच्या हितसंबंधास विघातक आहे ;

अशा कोणत्याही बाबीचा अशा कोणत्याही टिपणांत समावेश करण्यास भाग पाडता येत असे समजता कामा नये.

स्पष्टीकरण.—अध्यक्षाने ह्या पोट-कलमांत निर्दिष्ट केलेल्या मुद्यांवर कोणत्याही गोष्टीचा टिपणांत समावेश करण्याच्या किंवा न करण्याच्या संबंधांत संपूर्णपणे स्वविवेकानुसार वागले पाहिजे.

टिपणे ही
पुरावा
असतील.

३०. ज्या सभेत कामकाज चालविण्यांत आले त्या सभेच्या अध्यक्षांनी किंवा तिच्या लगत पुढील सभेच्या अध्यक्षांनी सही केली आहे असे समजण्यांत येणारे असे कोण-सेहि टिपण हे त्या कामकाजाचा पुरावा असेल.

३१. जेव्हा कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही साधारण सभेच्या किंवा त्याच्या संचालक टिपणें योग्य मंडळाच्या किंवा मंडळाच्या समितीच्या कोणत्याही सभेच्या कामकाजाची टिपणें रीतीने करण्यांत येऊन त्यावर कलमें २९ व ३० च्या उपबंधानुसार सही करण्यांत आली करण्यांत असेल तेव्हा, विरुद्ध सिद्ध करण्यांत येईपर्यंत, ती सभा योग्य रीतीने बोलाविण्यांत व येऊन घेण्यांत आली आहे, व त्या सभेतील सर्व कामकाज योग्य रीतीने चालविण्यांत आले त्यावर सही आहे आणि विशेषतः त्या सभेत संचालकांच्या किंवा ऋण परित्रोधकांच्या केलेल्या केलेली असेल नेमणुका कायदेशीर आहेत असे समजले पाहिजे.

तेव्हां
काढण्यांत
यावयाची
अनुमानें.

३२. (१) ह्या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर घेतलेल्या कॉर्पोरेशनच्या कोण-साधारण त्याही साधारण सभेच्या कामकाजाची टिपणें असलेल्या व्हा— सभांच्या टिपण-

- (अ) कॉर्पोरेशनच्या नोंदलेल्या कार्यालयांत ठेवल्या पाहिजेत ; आणि व्हाची तपासणी.
- (ब) प्रत्येक दिवशी दोन तासांहून कमी वेळ पाहण्यासाठी दिला जाणार नाही. अशा रीतीने कॉर्पोरेशन आपल्या नियमावलीद्वारे किंवा साधारण सभेत जे योग्य निर्बंध घालील त्यांस अधीन राहून, कामाच्या वेळेत प्रत्येक सदस्यास विनामूल्य पाहण्यासाठी खल्या असल्या पाहिजेत.

(२) कोणत्याही सदस्यास, त्याने त्या बाबतीत कॉर्पोरेशनला विनंती केल्यानंतर सात दिवसांच्या आंत, पोट-कलम (१) मध्ये उल्लेख केलेल्या कोणत्याही टिपणाची प्रत, ज्या मजकुराची प्रत पाहिजे असेल त्या मजकुराच्या प्रत्येक शंभर शब्दांसाठी किंवा त्यांच्या भागासाठी सहा आणे दिल्यावर पुरविली जाण्याचा हक्क असेल.

३३. (१) प्रत्येक कॉर्पोरेशनने आपल्या नोंदलेल्या कार्यालयांत पुढील गोष्टींच्या कॉर्पोरेशनने बाबतीत हिशोबांची योग्य पुस्तके ठेवली पाहिजेत:— हिशोबांची

- (अ) कॉर्पोरेशनला मिळालेल्या व त्याने खर्च केलेल्या सर्व रकमा व ज्या पुस्तके ठेवणे बाबींच्या संबंधांत त्या मिळाल्या व खर्च केल्या त्या बाबी ; आणि
- (ब) कॉर्पोरेशनची मालमत्ता व जबाबदाऱ्या.

(२) हिशोबाची पुस्तके कोणत्याही संचालकास पाहण्यासाठी कामाच्या वेळेत खली असतील.

(३) पोट-कलम (१) च्या कारणासाठी, त्यांत निर्दिष्ट केलेल्या बाबींच्या संबंधांत, कॉर्पोरेशनच्या परिस्थितीची यथार्थ माहिती देण्यासाठी व त्याच्या व्यवहाराचे स्पष्टीकरण करण्यासाठी आवश्यक असतील अशी पुस्तके ठेवण्यांत आली नसतील तर, हिशोबाची योग्य पुस्तके ठेवण्यांत आली आहेत असे समजतां कासा नये.

३४. (१) कलम २६ यास अनुसरून घेतलेल्या कॉर्पोरेशनच्या प्रत्येक वार्षिक वार्षिक साधारण सभेत, कॉर्पोरेशनच्या संचालक मंडळाने कॉर्पोरेशनपुढे पुढील गोष्टी मांडल्या हिशोब व पाहिजेत:— आढावा-

- (अ) पोट-कलम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या मुदतीच्या अखेरीस असलेले पत्रक. आढावापत्रक ; आणि
- (ब) त्या मुदतीचे उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशोब.

(२) उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशोब पुढील मुदतीसंबंधी असेल:—

(अ) कॉर्पोरेशनच्या पहिल्या वार्षिक साधारण सभेच्या बाबतीत, कॉर्पोरेशनच्या संस्थापनेपासून सुरु होणाऱ्या व सभेच्या दिवसाच्या नऊ महिन्यांपेक्षा अधिक मुदतीपूर्वी यणार नाही अशा दिवशी संपणाऱ्या मुदतीसंबंधी ; आणि

(ब) कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही नंतरच्या वार्षिक साधारण सभेच्या बाबतीत, ज्या मुदतीसाठी हिशेब शेवटी सादर करण्यांत आला होता त्या मुदतीच्या लगेच नंतरच्या दिवशी सुरु होणाऱ्या व सभेच्या दिवसाच्या नऊ महिन्यांपेक्षा अधिक मुदतीपूर्वी किंवा कलम २६ अन्वये सभा भरविण्यासाठी मुदतवाढ मंजूर करण्यांत आली असेल अशा बाबतीत नऊ महिने व अशा रीतीने मंजूर केलेली मुदतवाढ यापेक्षा अधिक मुदतीपूर्वी येणार नाही अशा दिवशी संपणाऱ्या मुदतीसंबंधी.

(३) अशा प्रत्येक आढावापत्रकांत व उत्पन्न व खर्च यासंबंधीच्या हिशेबांत पोट-कलम (२) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या मुदतीच्या अखेरीस कॉर्पोरेशनच्या परिस्थितीची यथार्थ माहिती दिली पाहिजे व त्यास संचालक मंडळाने मान्यता दिली पाहिजे व त्यावर कॉर्पोरेशनच्या दोनपेक्षा कमी नाहीत इतक्या संचालकांनी सही केली पाहिजे.

(४) उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशेब आढावापत्रकास जोडला पाहिजे व हिशेबतपासनासचें प्रतिवृत्त त्यास टांचून ठेवले पाहिजे.

(५) कॉर्पोरेशनपुढे मांडलेल्या प्रत्येक आढावापत्रकास, पोट-कलम (३) मध्ये उल्लेख केलेले संपूर्ण माहिती व स्पष्टीकरण देणारे व संचालकांनी सही केलेले कॉर्पोरेशनच्या परिस्थितीसंबंधीचे संचालक मंडळाचे प्रतिवृत्त टांचून ठेवले पाहिजे.

आढावा-
पत्रकाच्या व
हिशेब-
तपासनि-
सांच्या
प्रतिवृत्ताच्या
प्रति
मिळण्याचा
सदस्यांचा
हक्क.

३५. साधारण सभेत कॉर्पोरेशनपुढे मांडण्यांत यावयाची प्रत्येक आढावापत्रकाची प्रत, (यांत उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशेब, हिशेबतपासनासचें प्रतिवृत्त, व आढावापत्रकास जोडणे किंवा टांचून ठेवणे आवश्यक आहे असे इतर प्रत्येक कागदपत्र यांचा समावेश होतो) सभेच्या तारखेच्या एकवीस दिवसांहून कमी नाही इतक्या मुदतीपूर्वी कॉर्पोरेशनच्या प्रत्येक सदस्यास पाठविली पाहिजे.

आढावापत्रक,
दगरेच्या
तीन प्रति
रजिस्ट्रारकडे
दाखल करणे.

३६. (१) वर सांगितल्याप्रमाणे वार्षिक साधारण सभेत कॉर्पोरेशनपुढे आढावापत्रक आणि उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशेब ठेवण्यांत आल्यानंतर कलम २६ मध्ये उल्लेख केलेल्या वार्षिक साधारण सभापेक्षा प्रत्येक सभा ज्या दिवशी भरविण्यांत आली असेल त्या दिवसापासून चाळीस दिवसांत, कॉर्पोरेशनच्या हिशेबतपासनासनीं खऱ्या प्रति म्हणून प्रमाणित केलेल्या आढावापत्रकाच्या व हिशेबतपासनासनीं प्रतिवृत्ताच्या, जेथवर त्याचा आढावापत्रकाची संबंध असेल तेथवर, तीन प्रति रजिस्ट्रारकडे दाखल केल्या पाहिजेत.

(२) जर कॉर्पोरेशनच्या ज्या वार्षिक साधारण सभेपुढे वर सांगितल्याप्रमाणे आढावापत्रक ठेवण्यांत आले असेल त्या वार्षिक साधारण सभेने आढावापत्रक मंजूर केले नाही तर, मंजूर न करण्याबाबतचे व त्याच्या कारणांचे निवेदन आढावापत्रकास व रजिस्ट्रारकडे दाखल करावयाच्या त्याच्या प्रतीस जोडण्यांत आले पाहिजे.

हिशेब-
तपासनि-
सांची
नेमणूक.

३७. (१) प्रत्येक कॉर्पोरेशनने, प्रत्येक वार्षिक साधारण सभेच्या वेळी, ती सभा संपल्यापासून पुढील वार्षिक साधारण सभा संपेपर्यंत हिशेबतपासनीस म्हणून नेमणूकीस पात्र असलेले एक किंवा अनेक हिशेबतपासनीसपद धारण करण्यासाठी नेमले पाहिजेत :

परंतु, कॉर्पोरेशनचा पहिला हिशोबतपासनीस किंवा पहिले हिशोबतपासनीस संचालक संडळानें कॉर्पोरेशनची नोंदणी झाल्याच्या तारखेपासून एक महिन्याच्या आंत नेमले पाहिजेत :

तसेंच, कॉर्पोरेशनला साधारण सभेच्या वेळीं अशा कोणत्याहि हिशोबतपासनीसास किंवा अशा हिशोबतपासनीसोंपकीं सर्व किंवा कोणत्याहि हिशोबतपासनीसांस काढून टाकण्याचा व त्याच्या किंवा त्यांच्या जागीं इतर कोणत्याहि इसमास किंवा इसमांना नेसण्याचा अधिकार आहे.

(२) हिशोबतपासनीसांचें पारिश्रमिक, कॉर्पोरेशन साधारण सभेंत किंवा कॉर्पोरेशन साधारण सभेंत ठरवील अशा रीतीनें, ठरवील असें असेल.

(३) पुढील इसम हिशोबतपासनीस म्हणून नेमला जाण्यास पात्र असणार नाहीं :—

(अ) जो चार्टर्ड अकाउंटंटंबाबत अधिनियम, १९४९ च्या अर्थानुसार चार्टर्ड अकाउंटंट नसेल किंवा राज्य सरकारनें त्यास याबाबत अधिकृत केले नसेल तो इसम ;

(ब) जो इसम कॉर्पोरेशनचा अधिकारी किंवा नोकर असेल तो इसम ;

(क) जो इसम कॉर्पोरेशनच्या अधिकाऱ्याचा किंवा नोकराचा भागीदार असेल किंवा त्याच्या नोकरांत असेल तो इसम.

३८. (१) कॉर्पोरेशनच्या प्रत्येक हिशोबतपासनीसास, कॉर्पोरेशनचीं पुस्तके, हिशोब हिशोब व व्हाउचरें सर्व वेळीं पहाण्यास मिळण्याचा हक्क असेल, आणि हिशोबतपासनीसासनीस म्हणून आपलीं कर्तव्ये पार पाडण्यासाठीं हिशोबतपासनीसास आवश्यक घाटेल अधिकार व अशी माहिती व स्पष्टीकरणे देण्यास कॉर्पोरेशनच्या अधिकाऱ्यांस भाग पाडण्याचा कर्तव्य. त्यास अधिकार असेल.

(२) हिशोबतपासनीसानें, आपल्या पदावधींत त्यानें तपासलेल्या हिशोबावरील, व कलम ३४ अन्वये साधारण सभेंत कॉर्पोरेशनपुढे ठेवावयाच्या प्रत्येक आढावापत्रकावरील आणि उत्पन्न व खर्च यासंबंधीच्या हिशोबावरील व आढावापत्रक किंवा उत्पन्न व खर्च यासंबंधीचा हिशोब यास जोडलेले प्रत्येक इतर कंगडपत्र यावरील प्रतिवृत्त कॉर्पोरेशनच्या सदस्यांना दिले पाहिजे, आणि त्या प्रतिवृत्तांत, त्याच्या मते व त्याच्या पूर्ण माहितीप्रमाणें व त्याला दिलेल्या स्पष्टीकरणावरून उचित हिशोबांत ह्या अधिनियमान्वये आवश्यक असलेली माहिती अशा रीतीनें आवश्यक असलेल्या रीतीनें देण्यांत आली आहे किंवा नाहीं व—

(१) आढावापत्रकाच्या बाबतींत, कॉर्पोरेशनच्या वित्तीय वर्षाच्या शेवटीं असलेली कॉर्पोरेशनची परिस्थिति ; आणि

(२) उत्पन्न व खर्च यासंबंधीच्या हिशोबाच्या बाबतींत, त्याच्या वित्तीय वर्षाचे उत्पन्न व खर्च ;

याचें यथार्थ दर्शन घडतें किंवा नाहीं ह्या गोष्टी नमूद केल्या पाहिजेत.

(३) हिशोबतपासनीसाच्या प्रतिवृत्तांत, नियमनाह्य, बेकायदेशीर किंवा अयोग्य खर्च किंवा कॉर्पोरेशनच्या सालकीचे पैसे किंवा इतर मालमत्ता वसूल करण्यांत झालेली कसुरी किंवा वर्जन यासंबंधीची किंवा त्याच्या पैशाची किंवा इतर मालमत्तेची हानि किंवा अपव्यय याचीं सर्व प्रकरणे निदिष्ट केलीं पाहिजेत व असा खर्च किंवा अशी कसुरी, वर्जन, हानि किंवा अपव्यय कॉर्पोरेशनचे संचालक, अधिकारी किंवा

नोकरांच्यापैकी कोणत्याही संचालकांच्या, अधिकाऱ्यांच्या किंवा नोकरांच्या विश्वासघातांमुळे किंवा दुरुपयोगामुळे किंवा त्यांच्या इतर कोणत्याही गैरवर्तणुकीमुळे झाला आहे किंवा काय हे नमूद केले पाहिजे.

(४) हिशोबतपासनाच्या प्रतिवृत्तावर हिशोबतपासनासह सही केली पाहिजे व ते साधारण सभेत कॉर्पोरेशनपुढे दाखण्यांत आले पाहिजे व ते कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही सवस्थेत पाहण्यासाठी खुले असले पाहिजे.

(५) हिशोबतपासनासह आपल्या प्रतिवृत्ताची प्रत रजिस्ट्रारकडे पाठविली पाहिजे.

३९. (१) कॉर्पोरेशनच्या वतीने करावयाचे करार पुढीलप्रमाणे करता येतील :-

(अ) जो करार, खाजगी लोकांच्या दरम्यान करण्यांत आला तर, कायद्यान्वये लेखी करून त्यावर त्या कराराची जबाबदारी ज्या इसमावर घालावयाची त्या इसमांनी सहा करणे भाग असेल तो करार, कॉर्पोरेशनच्या स्पष्ट किंवा गभित अधिकारान्वये काम करणाऱ्या कोणत्याही इसमास कॉर्पोरेशनच्या वतीने सहीनिशी लेखी करता येईल व त्याच रीतीने तो फिरविता येईल किंवा पुरा करता येईल.

(ब) जो करार, खाजगी लोकांच्या दरम्यान केला असून तो तोंडी असला व लेखी नसला तरी, कायद्यान्वये मान्य असेल तो करार, कॉर्पोरेशनच्या स्पष्ट किंवा गभित अधिकारान्वये काम करणाऱ्या कोणत्याही इसमास कॉर्पोरेशनच्या वतीने तोंडी करता येईल, व त्याच रीतीने तो करार फिरविता येईल किंवा पुरा करता येईल.

(२) ह्या कलमानुसार केलेला करार हा कॉर्पोरेशनला बंधनकारक असेल.

४०. (१) पोट-कलम (२) मध्ये जी तरतूद केली असेल ती खेरीजकरून व पोट-कलम (३) ते (५) यांच्या उपबंधांस अधीन राहून -

(अ) कॉर्पोरेशनच्या वतीने गुंतविलेल्या सर्व रकमा त्याच्या स्वतःच्या नांवाने गुंतविल्या व धारण केल्या पाहिजेत ; आणि

(ब) अशा रीतीने गुंतविलेल्या कोणत्याही रकमा ह्या अधिनियमाच्या सुहवातीस धारण केल्या नसतील तेव्हा कॉर्पोरेशनने अशा सुहवातीपासून एक एक वर्षाच्या कालावधीत स्वतःच्या नांवधर हस्तांतरित करून घेतल्या पाहिजेत व त्या स्वतःच्या नांवाने धारण केल्या पाहिजेत किंवा त्यांची विल्हेवाट लावली पाहिजे.

(२) पोट-कलम (१) मधील कोणत्याही मजकुरामुळे कॉर्पोरेशनला एखाद्या बँकेत, ती कॉर्पोरेशनची बँकर असल्यामुळे कोणतेही शेअर्स किंवा तारणपत्रे, त्यांवर देण्याजोगा कोणत्याही लाभांश किंवा कोणतेही ध्याज वसूल करण्यासाठी, अनामत ठेवण्यास प्रतिबंध होतो असे समजता कामा नये.

(३) कॉर्पोरेशनने ज्या शेअरांमध्ये किंवा तारणपत्रांत रकमा गुंतविल्या असतील ते शेअर किंवा तारणपत्रे घातबंदीचे प्रमाणपत्र किंवा वाटपासबंधीचे पत्र, पोट-कलम

(२) मध्ये उल्लेख केलेल्या बाबतीत असेल त्याव्यतिरिक्त, अशा कॉर्पोरेशनच्या किंवा कॉर्पोरेशनची बँकर असल्यामुळे, एखाद्या अनुसूचित बँकेच्या ताब्यांत असले पाहिजे.

(४) पोट-कलम (३) रेशनने रकमा गुंतविल्या नावे धारण केली नसते पुस्तकांत ताबडतोब पुढे

(अ) संबंधित ओळखता येण्यासाठी

(ब) ते शेअर ताब्यांत असतील

(५) पोट-कलम (६) व तासांन कमी नियमावलीद्वारे किंवा कामाच्या वेळेत कोण

४१. (१) कॉर्पोरेशनच्या किंवा कॉर्पोरेशनचा भावी मतभेदाची अधिकार आहे.

(२) जे कॉर्पोरेशनच्या संचालक मंडळाच्या कोणत्याही वाट निकाल करण्याचा

(३) लबादी उल्लेखात कॉर्पोरेशन

४२. कॉर्पोरेशनचा अधिकार आहे.

४३. (१) असल्यास, संपेले अशी तरतूद नि आणि कॉर्पोरेशन साधारण सभेत

(ब) स्वेच्छे केला असेल

कॉर्पोरेशनला

(४) पोट-कलम (२) ला अनुसरून ज्या शेअरामध्ये किंवा तारणपत्रात कॉर्पोरेशनने रकमा गुंतविल्या असतील ते शेअर किंवा ती तारणपत्रे कॉर्पोरेशनने स्वतःच्या नावे धारण केली नसतील तेव्हा, कॉर्पोरेशनने त्या कारणाकरिता ठेवलेल्या नोंदणी-पुस्तकात ताबडतोब पुढील गोष्टींची नोंद केली पाहिजे:—

(अ) संबंधित शेअर किंवा तारणपत्रे यांचे स्वरूप, किंमत व ती पूर्णपणे ओळखता येण्यासाठी आवश्यक असेल असा इतर तपशील; आणि

(ब) ते शेअर किंवा ती तारणपत्रे ज्या बँकेच्या किंवा इसमाच्या नावे किंवा ताब्यात असतील ती बँक किंवा तो इसम.

(५) पोट-कलम (४) अन्वये ठेवलेले नोंदणी-पुस्तक, पाहण्यासाठी प्रत्येक दिवशी दोन तासांहून कमी वेळ दिला जाणार नाही. अशा रीतीने कॉर्पोरेशन आपल्या नियमावलीद्वारे किंवा साधारण सभेत जे योग्य निर्बंध घालील त्यास अधीन राहून कामाच्या वेळेत कोणत्याही सदस्यास विनामूल्य पाहण्यासाठी खुले असेल.

विभाग ४.

लवादी व कामे आटोपून बंद करणे.

लवादी.

४१. (१) कॉर्पोरेशनला, लवादी अधिनियम, १९४० यानुसार त्याच्या व इतर बाबी कोणत्याही कॉर्पोरेशनच्या किंवा इसमाच्या दरम्यानची कोणतीही विद्यमान किंवा लवादाकडे भावी मतभेदाची बाब, लेखी कबुलायत करून, लवादीकडे लिहून पाठविण्याचा लिहून पाठविण्याचा अधिकार आहे.

(२) जे कॉर्पोरेशन लवादीत पक्षकार असेल त्या कॉर्पोरेशनला, त्यास किंवा त्याच्या संचालक मंडळाला वेव रीतीने ज्या कोणत्याही अटी ठरविताना येतील किंवा ज्या कोणत्याही बाबीचा निकाल देता येईल त्या अटी ठरविण्याचा किंवा त्या बाबीचा निकाल करण्याचा अधिकार लवादीकडे सौंपविण्याचा अधिकार आहे.

(३) लवादी अधिनियम, १९४० याचे उपबंध ह्या अधिनियमास अनुसरून ज्या लवादीत कॉर्पोरेशन पक्षकार असेल त्या सर्व लवादींना लागू असतील.

काम-आटोपून बंद करणे.

४२. कॉर्पोरेशनचे काम स्वेच्छेने किंवा रजिस्ट्रारने आटोपून बंद करण्याचा काम अधिकार आहे.

आटोपून बंद
करण्याच्या
रीति.

स्वेच्छेने काम आटोपून बंद करणे.

४३. (१) (अ) नियमावलीद्वारे ठरविलेली कॉर्पोरेशनची मुदत, कोणतीही कोणत्या असल्यास, संपेल तेव्हा, किंवा जी गोष्ट घडली असता कॉर्पोरेशनचे विघटन व्हावे परिस्थितीत अशी तरतूद नियमावलीत केली असेल ती गोष्ट, कोणतीही असल्यास, घडली असेल, कॉर्पोरेशन आणि कॉर्पोरेशनचे काम स्वेच्छेने आटोपून बंद करावे असा ठराव कॉर्पोरेशनने स्वेच्छेने साधारण सभेत संमत केला असेल तेव्हा;

(ब) स्वेच्छेने काम आटोपून बंद करावे असा खास ठराव कॉर्पोरेशनने संमत केला असेल तर,

काम आटोपून
बंद करता
येईल ते.

कॉर्पोरेशनला स्वेच्छेने काम आटोपून बंद करण्याचा अधिकार आहे.

(२) पोट-कलम (१) ची कंडिका (अ) किंवा (ब) अन्वये स्वेच्छेने काम आटोपून बंद करण्याविषयी ठराव संमत केला असेल त्यावेळीं स्वेच्छेने काम आटोपून बंद करणे सुरू होते असे समजले पाहिजे.

स्वेच्छेने ४४. स्वेच्छेने काम आटोपून बंद केल्याच्या बाबतीत, कॉर्पोरेशनने, काम आटोपून काम आटोपून बंद करण्यास सुद्धात केल्यापासून त्याच्या धंद्याचे काम फायदेशीरपणे आटोपून बंद करण्यात बंद करण्याच्या कारणासाठी आवश्यक असेल तेथवर असेल ते खेरीज करून, असा बंद कॉर्पोरेशनच्या चालविण्याचे बंद केले पाहिजे:

दर्यावर परंतु, कॉर्पोरेशनचे विघटन करण्यात येईपर्यंत त्याचा संस्थापित दर्जा व त्याचे होणारा संस्थापित अधिकार चालू राहतील. परिणाम.

स्वेच्छेचे काम ४५. (१) एखाद्या कॉर्पोरेशनचे काम स्वेच्छेने आटोपून बंद करण्याचे योजिले आटोपून बंद असेल त्या बाबतीत, त्याच्या संचालकांस किंवा कॉर्पोरेशनचे दोहोहून जास्त संचालक करण्याचे असतील त्या बाबतीत बहुसंख्य संचालकांस, मंडळाच्या सभेच्या वेळी, त्यांनी कॉर्पोरेशनने योजिले असेल रेशनच्या कामकाजाची पूर्ण चौकशी केली आहे, व तसे केल्यानंतर त्यांचे असे मत त्या बाबतीत, झाले आहे की कॉर्पोरेशनचा कोणतीही कर्ज नाहीत किंवा ते, काम आटोपून बंद कर्ज फेडण्यास करण्यास सुद्धात झाल्यापासून, तीन वर्षांहून जास्त नाही अशा प्रतिज्ञापत्रांत निविष्ट समर्थ करण्यांत येईल इतक्या मुदतीत आपली कर्जे फेडण्यास समर्थ होईल अशा अर्थी, असल्याबद्दल. प्रतिज्ञालेखावरून खरेपणाविषयी प्रमाणपत्र दिलेले प्रतिज्ञापत्र केले पाहिजे.

प्रतिज्ञापत्र लिहून देणे. (२) वर सांगितल्याप्रमाणे केलेले प्रतिज्ञापत्र हे,—

(अ) कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्याचा ठराव संमत झाल्याच्या तारखेच्या लगतपूर्वी पांच आठवड्यांच्या आंत करण्यात आले असेल व त्या तारखेपूर्वी रजिस्ट्रारकडे नोंदणीसाठी पाठविण्यांत आले असेल ते खेरीज करून, आणि

(ब) प्रतिज्ञापत्र केल्याच्या तारखेपूर्वीच्या शक्य तेवढ्या नजिकच्या तारखेस असल्याप्रमाणेची कॉर्पोरेशनची आलमत्ता व ज्या जबाबदाऱ्या धांसंबंधीचे त्यांत निवेदन असल्याबाबतून,

या अधिनियमाच्या कारणाकरिता कोणत्याही रीतीने परिभाष्यकारक असणार नाही.

कॉर्पोरेशनने ४६. (१) कॉर्पोरेशनने साधारण सभेत,—

ऋणपरिशोधकांची नेमणूक करणे व त्यांचे पारिश्रमिक ठरविणे. (अ) कॉर्पोरेशनचे कामकाज आटोपून बंद करण्याच्या व त्याची आलमत्ता वाटण्याच्या कारणाकरिता एका किंवा अनेक ऋणपरिशोधकांची नेमणूक केली पाहिजे; आणि

(ब) ऋणपरिशोधकांस किंवा ऋणपरिशोधकांस घाषयाचे पारिश्रमिक, कोष-तेहि असल्यास, ठरविले पाहिजे.

(२) ऋणपरिशोधकांचे किंवा ऋणपरिशोधकांचे पारिश्रमिक वर सांगितल्याप्रमाणे ठरविण्यांत येण्यापूर्वी, यथास्थिति, ऋणपरिशोधकांचे किंवा ऋणपरिशोधकांपैकी कोणत्याही ऋणपरिशोधकांचे आपल्या हुद्याच्या जागेच्या ताबा घेतां कामा नये.

(३) कॉर्पोरेशनने ऋणपरिशोधकांच्या किंवा ऋणपरिशोधकांच्या नेमणुकीची नोंदीस, नेमणुकीच्या तारखेपासून दहा दिवसांच्या आंत, रजिस्ट्रारास दिली पाहिजे.

४७. ऋणपरिशोधकाची नेमणूक करण्यांत आली असता, संचालक मंडळाचे ऋणपरि-
माण चिठ्ठीस व खजिनदार आणि व्यवस्थापक यांच्यापैकीं जर कोणीहि असेल शोधकाची
तर, त्याचे सर्व अधिकार हे. कलम ४६ घास अनुसरून रजिस्ट्रारस अशा नेमणूकीची नेमणूक
नोटीस देण्याच्या कारणाकरितां असेल तेव्हां खेरीज करून किंवा कॉर्पोरेशन साधारण करण्यांत
सभेत किंवा ऋणपरिशोधक ते चालू ठेवण्यास मंजूरी देईल तेथवर खेरीज करून आली असतां
मंडळाचे
अधिकार रद्द
होणें.

४८. कलम ४६ अन्वये नेमलेल्या ऋणपरिशोधकास, रजिस्ट्रारची मंजूरी घेऊन, ऋणपरि-
पुढील सर्व किंवा त्यापैकीं कोणत्याहि गोष्टी करण्याचा अधिकार आहे :—

(अ) धनकोबरोबरी किंवा धनको असल्याचा दावा सांगणाऱ्या इसमांबरोबर, ऋणपरि-
शोधकाचे
अधिकार न
त्याचीं कर्तव्ये.

(ब) धनकोबरोबर किंवा धनको असल्याचा दावा सांगणाऱ्या इसमांबरोबर,
किंवा ज्याद्वारे कॉर्पोरेशनला जबाबदार धरतां येईल असा कोणताहि विद्यमान
किंवा भावी हक्क असणाऱ्या किंवा आपल्याला असा हक्क आहे असें म्हणणें
असलेल्या इसमांबरोबर कोणतीहि तोडजोड किंवा व्यवस्था करणें ;

(क) कबूल करण्यांत येतील अशा अटीवर विद्यमान किंवा भावी, निश्चित
किंवा अवलंबी, कॉर्पोरेशन आणि वर्गणीदार किंवा वर्गणीदार आहे असें सांग-
ण्यांत येणारा इसम किंवा इतर ऋणको किंवा कॉर्पोरेशनला जबाबदार आहे अशी
ज्याला भीति वाटते तो इसम यांच्या दरम्यान असलेल्या किंवा आहेत असें म्हणणें
असलेल्या सर्व भागण्या किंवा सातण्याबाबतच्या जबाबदाऱ्या, कर्ज आणि कर्जांत
रूपांतर होण्याजोग्या जबाबदाऱ्या व सर्व दावे यांच्या संबंधांत, आणि कॉर्पोरेशनच्या
मालमत्तेशीं किंवा त्याचें काय आटोपून बंद करण्याशीं कोणत्याहि रीतीनें संबंध
असलेल्या किंवा ज्यायोगें या गोष्टींवर परिणाम होईल अशा सर्व प्रश्नांबाबत
तडजोड करणें ; आणि अशी कोणतीहि भागणी, जबाबदारी, कर्ज किंवा दावा
अंमलांत आणण्याकरितां कोणतेहि तारण घेणें, आणि त्यासंबंधांत संपूर्ण मुक्तता देणें ;

(ड) सदस्यांनीं किंवा भाजी सदस्यांनीं किंवा मृत, सदस्याच्या इस्टेटांतून
किंवा त्यांनीं नियुक्त केलेल्या इसमांनीं, वारसांनीं किंवा वैध प्रतिनिधींनीं किंवा
कोणत्याहि अधिकार्यांनीं कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तेसाठीं घ्यावयाची किंवा देणें बाकी
असलेली वर्गणी वेळोवेळीं ठरविणें, अशा वर्गणींत अशा सदस्यांकडून किंवा
इसमांकडून घेणें असलेल्या कर्जाचा समावेश असेल ;

(इ) त्याच्या हुद्याच्या नांवानें कॉर्पोरेशनच्या वतीनें दावे व इतर कायद्याचें
कामकाज चालविणें व त्यापासून बचाव करणें ;

(फ) सदस्यांकडून घेणें असलेली रक्कम म्हणून जी रक्कम वसूल करण्या-
साठीं त्यांनीं आदेश दिलेला असेल ती कोणतीहि रक्कम जमीन महसुलाची थक-
बाकी असल्याप्रमाणें किंवा कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तेसाठीं किंवा ऋणपरिशोधकाच्या
सर्चासाठीं वर्गणी असल्याप्रमाणें वसूल करण्याकरितां कलेक्टरास कलम ५७ अन्वये
आदेश देणें ;

(ग) निर्णयासाठीं वाद लबादाकडे पाठविण्याची तजवीज करणें ;

(ह) कॉर्पोरेशनविरुद्ध केलेल्या सर्व दाव्यांची चौकशी करणें आणि ह्या अधि-
नियमाच्या उपबंधांना अधीन राहून अशा दाव्यांमधून निर्माण होणाऱ्या अप्रत्येच्या
प्रश्नांचा निर्णय करणें, आणि रजिस्ट्रारनें ठरवावयाच्या व कराराच्या दरापेक्षां

अधिक नाही अशा दराने ऋणपरिशोधनाच्या तारखेपासून व्याज भरण्यासाठी विनियोग करण्यांत आलेली जादा रक्कम, कोणतीही असल्यास, ती अशा कर्जाच्या रकमेनुसार करण्यांत प्रमाणांत भरणे ;

(आय) ऋणपरिशोधनाचा खर्च कोणत्या इसमांनी व कोणत्या प्रमाणांत सोसावयाचा ते ठरविणे ;

(जे) कॉर्पोरेशनची मालमत्ता जमा करण्याच्या बाबतीत व तिच्या वाटपाच्या बाबतीत कॉर्पोरेशनचे कामकाज आटोपून बंद करण्याकरिता त्यास आवश्यक वाटतील असे निदेश देणे ;

(के) ज्या वेळाच्या किंवा वेळांच्या आंत धनकोनीं त्यांचीं कर्जे किंवा मागण्या शाबित केल्या पाहिजेत किंवा ती कर्जे व मागण्या शाबित होण्यापूर्वी केलेल्या कोणत्याही वाटपाच्या फायद्यासाठी धनकोनीं समावेश केला पाहिजे ती वेळ किंवा त्या वेळा ठरविणे ;

(ल) कॉर्पोरेशनचे काम फायदेवीर रीतीने आटोपून बंद करण्यासाठी जरूर असेल तितका कॉर्पोरेशनचा घंदा चालविणे ;

परंतु, कोणत्याही ऋणपरिशोधकाने, सदस्याला किंवा माजी सदस्याला किंवा मृत सदस्याच्या प्रतिनिधीला दाव्यासंबंधी आपली बाजू झाडण्याची संधि दिल्या-खेरीज अशा सदस्याकडून किंवा माजी सदस्याकडून किंवा अशा प्रतिनिधीकडून वसूल करावयाची वर्गणी, कर्ज किंवा घेणे असलेली रक्कम ठरविता कामा नये.

अंतिम सभा
व विघटन.

४९. (१) कॉर्पोरेशनचे कामकाज पूर्णपणे आटोपून बंद करण्यांत आल्यानंतर ताबडतोब ऋणपरिशोधकाने—

(अ) ते काम कोणत्या रीतीने आटोपून बंद करण्यांत आले व कॉर्पोरेशनच्या मालमिळकतीची कोणत्या रीतीने व्यवस्था करण्यांत आली ते दर्शविणारी काम आटोपून बंद करण्याबद्दलची माहिती तयार केली पाहिजे, व

(ब) ती माहिती कॉर्पोरेशनच्या साधारण सभेत किंवा ऋणकोच्या सभेत झाडण्याच्या व त्याचे कोणतेही स्पष्टीकरण करण्याच्या कारणाकरिता अशा सभा बोलाविल्या पाहिजेत.

(२) सभांच्या तारखेपासून एका आठवड्यांच्या आंत, किंवा एकाच तारखेस सभा बोलाविल्या नसल्या तर नंतरच्या सभेच्या तारखेनंतर ऋणपरिशोधकाने रजिस्ट्रारकडे माहितीची प्रत पाठविली पाहिजे, आणि त्याने सभा घेतल्या-संबंधीचे व ज्या तारखेस किंवा तारखांस सभा घेतली असेल किंवा घेतल्या असतील त्या तारखेसंबंधीचे किंवा तारखांसंबंधीचे पत्रक त्यास सादर केले पाहिजे.

(३) रजिस्ट्रारने, माहिती व पत्रक मिळाल्यावर, त्याची ताबडतोब नोंदणी केली पाहिजे, आणि त्याची नोंदणी करण्यांत आल्यापासून तीन महिन्यांची मुदत संपल्यावर, कॉर्पोरेशनचे विघटन झाले आहे असे समजण्यांत आले पाहिजे.

(४) ऋणपरिशोधकाने ज्या रीतीने सभा बोलावण्याच्या, ती रीत व अशा सभांची कार्यरीति विहित करण्यांत येईल अशी असली पाहिजे.

रजिस्ट्रारने काम आटोपून बंद करणें.

५०. (१) कलम ६३ अन्वये काँपॅरिशनच्या कामकाजाची चौकशी केल्यानंतर रजिस्ट्रारने किंवा रजिस्ट्रारने काँपॅरिशनचे काम आटोपून बंद करावें असे ठरविणारा काँपॅरिशनचा काम आटोपून खास ठराव मिळाल्यानंतर जर रजिस्ट्रारचे, काँपॅरिशनचे काम आटोपून बंद करावें बंद करणें. असे मत असेल तर त्यास, त्याचे काम आटोपून बंद करण्याचा निदेश करणारा आदेश देण्याचा अधिकार आहे आणि आवश्यक असेल तेव्हां, त्या कारणाकरिता ऋणपरिशोधकाची नेमणूक करण्याचा व त्याचे पारिश्रमिक ठरविण्याचा अधिकार आहे.

(२) पोस्ट-कलम (१) अन्वये नेमलेल्या ऋणपरिशोधकाला, रजिस्ट्रारच्या मंजूरीने, कलम ४८ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या गोष्टींपैकी सर्व किंवा कोणत्याहि गोष्टी करण्याचा अधिकार आहे.

५१. ज्याकरिता कलम ५० अन्वये ऋणपरिशोधकाची नेमणूक केलेली असेल तें नोंदणी रद्द काँपॅरिशन काम आटोपून बंद करण्यांत येईल तेव्हां, किंवा कोणत्याहि ऋणपरि-करणे. शोधकाची नेमणूक करण्यांत आली नसेल त्याबाबतीत कलम ५० अन्वयेच्या आदेशाच्या तारखेपासून दोन महिन्यांनंतर किंवा, अपिलांत असा आदेश कायम केल्यानंतर, रजिस्ट्रारने, काँपॅरिशनची नोंदणी रद्द करणारा आदेश दिला पाहिजे आणि अशा आदेशाच्या तारखेपासून काँपॅरिशनचे विघटन झालें आहे असे समजलें पाहिजे.

५२. (१) कलम ६३ अन्वये चौकशी करण्याच्या किंवा काँपॅरिशनचे काम अपराधी आटोपून बंद करण्याच्या पध्दतींत, काँपॅरिशनच्या संघटनेत व व्यवस्थेत भाग घेतलेल्या प्रवर्तक, कोणत्याहि इसमांने किंवा काँपॅरिशनच्या कोणत्याहि आज्ञी किंवा, विद्यमान संबालकानें, वगैरे विरुद्ध सक्त्याने किंवा अधिकाऱ्याने काँपॅरिशनच्या कोणत्याहि पैक्याचा किंवा सालनिष्ठाकतीचा नुकसान-दुरुपयोग केला आहे किंवा ती ठेवून घेतली आहे किंवा ती त्या पैक्याबद्दल किंवा भरपाई मालनिष्ठाकतीबद्दल जबाबदार किंवा पात्र झाला आहे किंवा काँपॅरिशनच्या संबंधांत आकारण्याचा अपकरण किंवा विश्वासघात केल्याबद्दल दोषी आहे असे आढळून येईल तर ऋण-रजिस्ट्रारचा परिशोधकानें किंवा कोणत्याहि धनकानें किंवा वर्गणीदारानें अर्ज केला असता, रजि-अधिकार. स्ट्रारास, अशा इसमाच्या वर्तणुकीबाबत चौकशी करण्याची आणि संबंधित इसमाला त्याचे स्पष्टीकरण सादर करण्यासाठी योग्य संधि दिल्यानंतर अनुक्रमे ती पैका किंवा मालमत्ता किंवा त्यांचा कोणताहि भाग रजिस्ट्रारास योग्य वाटेल त्या दरानें होणाऱ्या व्याजासह परत देण्यास किंवा पैक्याचा दुरुपयोग केल्याच्या किंवा ती ठेवून घेतल्याच्या किंवा अपकरणाच्या किंवा विश्वासघाताच्या संबंधांत नुकसानभरपाई म्हणून रजि-स्ट्रारास योग्य वाटतील अशा रकमा काँपॅरिशनच्या मालमत्तेत देण्यास भाग पाडणारा आदेश देण्याचा अधिकार आहे.

(२) रजिस्ट्रारला, पोस्ट-कलम (१) अन्वये अशा कोणत्याहि इसमाच्या वर्तना-संबंधी स्वतःच तपासणी करण्याऐवजी, कोणत्याहि इसमास पोस्ट-कलम (१) अन्वये अशा इसमाच्या वर्तनासंबंधी तपासणी करण्याचा लेखी आदेशाद्वारे अधिकार देता येईल. अशा रीतीने अधिकार दिलेल्या इसमानें, अशा इसमास आपलें स्पष्टीकरण सादर करण्याची योग्य संधि दिल्यानंतर तपासणीच्या निष्कर्षासंबंधी रजिस्ट्रारला अहवाल सादर करून रजिस्ट्रारने कोणती उपाययोजना करावी यासंबंधी आपली शिफारस केली पाहिजे. रजिस्ट्रारला, अहवालावर विचार केल्यानंतर, त्या परि-स्थितीत त्यास जो आदेश न्याय्य वाटेल व त्याने स्वतःच तपासणी केली असती तर पोस्ट-कलम (१) अन्वये जो आदेश दिला असता तो आदेश देता येईल.

(३) पोस्ट-कलम (२) च्या कारणासाठी अधिकार दिलेला इसम हा, राज्य सर-कारच्या विशेष किंवा सामान्य आदेशास अधीन राहून, जो इसम उच्च्युटी रजिस्ट्रार,

डेप्युटी कलेक्टर किंवा दिवाणी न्यायाधीश (जरिस्ट विभाग) याच्या दर्जाहून कमी दर्जाचा नसेल किंवा त्याच्या दर्जाहून कमी दर्जाचे नाही असे पद ज्याने धारण केले असेल असा इसम असेल.

(४) रजिस्ट्रारला, या कलमान्वये कोणताहि आदेश देताना, त्यास न्याय्य वाटेल अशा इसमाने किंवा इसमांनी अशा तपासणीचा खर्च किंवा त्याचा कोणताहि भाग देण्याविषयी त्यात तरतूद करता येईल; आणि असा खर्च किंवा त्याचा कोणताहि भाग हा पहिल्या प्रथम यथास्थिति कॉर्पोरेशनच्या निर्धातून किंवा कलम ५१ अन्वये विघटित केलेल्या कॉर्पोरेशनच्या जादा शिल्लक राहिलेल्या संपत्तीवरील व्याजातून दिला पाहिजे व त्यानंतर तो वसूल करून कॉर्पोरेशनला परत दिला पाहिजे किंवा शिल्लक राहिलेल्या उक्त संपत्तीत तो जमा केला पाहिजे असा निदेश देण्याचा त्यास अधिकार आहे.

(५) ज्या कृत्याबद्दल अपराध्यावर फौजदारी कारवाई करता येणे शक्य आहे असे ते कृत्य असले तरी हे कलम त्यास लागू होईल.

काम आटोपून बंद करण्याच्या विघटनाच्या बाबतीत दात्रा करण्यास मनाई. ५३. ह्या अधिनियमांत जेथवर स्पष्टपणे तरतूद केली असेल तेथवर खेरीज करून, कलम ५० किंवा ५१ अन्वये कॉर्पोरेशनचे काल आटोपून बंद करण्याशी व त्याच्या विघटनाशी संबंध असलेल्या कोणत्याहि बाबींसंबंधी कोणत्याहि दिवाणी न्यायालयाने दखल घेता काय नये व जेव्हा काम आटोपून बंद करण्याविषयी आदेश देण्यांत आला असेल तेव्हा रजिस्ट्रारची परवानगी असल्याखेरीज व तो ज्या शर्ती लादिल त्यास अधीन राहून कॉर्पोरेशनविरुद्ध कोणताहि दावा किंवा कोणतीहि बंध कारवाई करता येणार नाही.

सामान्य.

जादा शिल्लक राहिलेल्या संपत्तीची विल्हेवाट. ५४. विघटित झालेल्या कॉर्पोरेशनचे भरणा केलेले शेर भांडवल धरून सर्व देणी दिल्यानंतर जादा शिल्लक राहिलेली संपत्ति त्याच्या सदस्यांत विभागून देण्यांत येणार नाही परंतु ती कॉर्पोरेशनच्या नियमावलीत दर्शविलेल्या कोणत्याहि एक किंवा अनेक उद्देशांस अर्पण केली पाहिजे आणि जेव्हा कोणताहि उद्देश दर्शविण्यांत आला नसेल तेव्हा रजिस्ट्रार निदेश देईल अशा सार्वजनिक उपयुक्ततेच्या कोणत्याहि उद्देशास अर्पण केली पाहिजे.

हजर राहण्यास भाग पाडण्याचा अधिकार. ५५. रजिस्ट्रारला किंवा कलम ४६ किंवा ५० अन्वये नेमलेल्या ऋणपरिशोधकाला, हितसंबंध असलेले पक्षकार किंवा त्यांच्यापैकी कोणत्याहि पक्षकार धरून साक्षीदारांना अज्ञापन काढून बोलावण्याचा व हजर राहण्यास व साक्ष देण्यास भाग पाडण्याचा, व व्यवहार प्रक्रिया संहिता, १९०८ अन्वये दिवाणी न्यायालयाच्या बाबतीत तरतूद केलेल्या साधनाद्वारे व शक्य तोवर त्याच रीतीने कागदपत्र हजर करण्यास भाग पाडण्याचा अधिकार असेल.

अपिले. ५६. (१) कलम ४८, ५० किंवा ५२ खालील आदेशाविरुद्ध:—

(अ) जर तो आदेश रजिस्ट्रारने दिला असेल तर राज्य सरकारकडे अपील करता येईल.

(ब) जर तो आदेश इतर कोणत्याहि इसमाने दिला असेल तर रजिस्ट्रारकडे, व रजिस्ट्रारच्या अशा आदेशाविरुद्ध राज्य सरकारकडे अपील करता येईल.

(२) पोस्ट-कलम (१) खालील अपील हे आदेश कळविल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत दाखल केले पाहिजे:

परंतु, अशा मुदतीत अपील दाखल न करण्यास पुरेसे कारण आहे अशी अपील करणाराने अपील प्राधिकार्याची खात्री करून दिल्यास अपील प्राधिकार्यास अशी मुदत संपल्यानंतर अपील दाखल करून घेता येईल.

५७. ऋणपरिशोधकाने कलम ४८ किंवा ५० अन्वये किंवा रजिस्ट्रारने कलम ५२ अन्वये किंवा रजिस्ट्रारने किंवा लवादांनी त्यास किंवा त्यांना कलम ४८, फंडिका वसूल केला. (ग) अन्वये पाठविलेल्या विवादांवर दिलेला प्रत्येक आदेश व कलम ५६ अन्वये अपिलांत दिलेला प्रत्येक आदेश हा, त्याची अंमलबजावणी न केल्यास,—

(अ) रजिस्ट्रारने किंवा ऋणपरिशोधकाने सही केलेले प्रमाणपत्र द्विधाचर, दिवाणी न्यायालयाचा हुकूमनामा आहे असे समजले पाहिजे व अशा न्यायालयाचा हुकूमनामा म्हणून त्याच रीतीने त्याची अंमलबजावणी केली पाहिजे; किंवा

(ब) जमीन महसुलाची थकवाची वसूल करण्यासाठी त्यावेळी अंमलांत असलेल्या कायद्यानुसार व नियमान्वये त्याची अंमलबजावणी केली पाहिजे:

परंतु, अशा रीतीने अशी कोणतीही रक्कम वसूल करण्यासाठी करावयाचा अर्ज कलेक्टरकडे केला पाहिजे व त्यासोबत रजिस्ट्रारने सही केलेले प्रमाणपत्र असले पाहिजे. असा अर्ज आदेशांत ठरविलेल्या तारखेपासून, आणि अशी कोणतीही तारीख ठरविण्यांत आली नाही तर आदेशाच्या तारखेपासून, बारा वर्षांच्या आंत केला पाहिजे.

५८. (१) कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्यांत आल्याच्या प्रसंगी, प्रत्येक वर्तमान व वर्तमान व जाजी सदस्य, कॉर्पोरेशनची रजे फेडण्यासाठी व जबाबदाऱ्या भागविण्या-माजी साठी आणि काम आटोपून बंद करण्याबद्दलचा सर्व प्रकारचा खर्च देण्यासाठी, आणि सदस्यांची वर्गणीदारांच्या आपापसांतील हक्काबाबत लडजोड करण्यासाठी पुरेशी रक्कम कॉर्पो- वर्गणीदार रेशनच्या मालमत्तेस, कलम ५९ च्या उपबंधास अधीन राहून व तसेच पुढील पात्र- ह्या नात्याने तांस अधीन राहून, वर्गणीदाखल देण्यास पात्र होईल:—

(अ) जर माजी सदस्य, काम आटोपून बंद करणे सुरु होण्यापूर्वी एक वर्षपर्यंत किंवा त्यापेक्षा अधिक मुदतीपर्यंत सदस्य असण्याचा बंद झाला असेल, तर तो वर्गणी देण्यास पात्र होणार नाही;

(ब) माजी सदस्य सदस्य असण्याचे बंद झाल्यानंतर कॉर्पोरेशनने घेतलेल्या कोणत्याही कर्जाच्या किंवा जबाबदारीच्या संबंधांत वर्गणी देण्यास पात्र होणार नाही;

(क) ह्या अधिनियमास अनुसरून वर्तमान सदस्यांनी आवश्यक असलेली वर्गणी देण्यास ते असमर्थ आहेत असे ऋणपरिशोधकास दिसून आल्याखेरीज कोणत्याही माजी सदस्य वर्गणी देण्यास पात्र होणार नाही;

(ड) ज्या शेअर्सच्या बाबतीत कोणत्याही माजी किंवा वर्तमान सदस्य, असा सदस्य या नात्याने पात्र असेल त्या शेअरची जर काही रक्कम भरण्याची राहिली असेल तर त्या रकमेहून अधिक असलेल्या कोणत्याही वर्गणीची त्या सदस्याकडे भागणी करता कामा नये.

(इ) ह्याद्वारे मर्यादित केलेल्या कॉर्पोरेशनच्या बाबतीत, कोणत्याही माजी किंवा वर्तमान सदस्याकडे, कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्यांत येईल त्या प्रसंगी कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तेत जी रक्कम देण्याचे त्याने कबूल केले असेल त्या रकमेहून अधिक असलेल्या कोणत्याही वर्गणीची, पोट-कलम (२) च्या उपबंधांत अधीन राहून, भागणी करता कामा नये.

(२) हमीद्वारे मर्यादित केलेल्या कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्यांत येईल तेव्हा, कॉर्पोरेशनचा प्रत्येक सदस्य, काम आटोपून बंद करण्याच्या वेळी कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तेत जी रक्कम देण्याचे त्याने कबूल केले असेल त्या रकमेव्यतिरिक्त, त्याने जे कोणतेही शेअर धारण केले असतील त्या शेअरवर भरण्याचे राहिलेल्या रकमेइतकी वर्गणी, जणू ते कॉर्पोरेशन शेअरद्वारे मर्यादित केलेले कॉर्पोरेशन आहे असे समजून, भरण्यास जबाबदार असेल.

अमर्यादित
जबाबदारी
असलेल्या
संचालकांची
दायित्वे.

५९. कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्यांत येईल तेव्हा, ज्या कोणत्याही संचालकाची, मग तो माजी असो किंवा वर्तमान असो, जबाबदारी ह्या अधिनियमाच्या उपबंधांतव्ये अमर्यादित असेल तो संचालक, साधारण सदस्याप्रमाणे वर्गणी देण्याची त्याची कांहीं जबाबदारी असेल तर त्या जबाबदारीव्यतिरिक्त, अशा कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्याच्या सुरुवातीस तो एखाद्या अमर्यादित कॉर्पोरेशनचा सदस्य आहे असे समजून आणखी वर्गणी देण्यास पात्र होईल :

परंतु,—

(अ) जर माजी संचालकाने कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्याच्या सुरुवातीपूर्वी एक वर्षपर्यंत किंवा त्यापेक्षा अधिक मुदतीपर्यंत पद धारण करण्याचे बंद झाले असेल तर तो अशी अधिक वर्गणी देण्यास जबाबदार असणार नाही ;

(ब) माजी संचालकाने पद धारण करण्याचे बंद झाल्यानंतर कॉर्पोरेशनने घेतलेल्या कोणत्याही कर्जाच्या किंवा जबाबदारीच्या संबंधांत तो अशी आणखी वर्गणी देण्यास जबाबदार असणार नाही ;

(क) कॉर्पोरेशनच्या नियमावलीस अचीन राहून, कॉर्पोरेशनची कर्जे फेडण्यासाठी व जबाबदाऱ्या याची परतफेड भागविण्यासाठी आणि कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद करण्याबद्दलचा सर्व प्रकारचा खर्च देण्यासाठी अशा अधिक वर्गणीची मागणी करणे श्रद्धणपरिशीधकास आवश्यक वाटल्याखेरीज, संचालक अशी अधिक वर्गणी देण्यास जबाबदार असणार नाही.

वर्गणीदार व
त्याच्या
जबाबदारीचे
स्वरूप.

६०. (१) "वर्गणीदार" या संज्ञेचा अर्थ, कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून बंद केले असता त्याच्या मालमत्तेत वर्गणी देण्यास पात्र असलेला प्रत्येक इसम, असा समजावा व तीत पूर्णपणे भरणा केलेले शेअर धारण करणाराचा समावेश होतो ; आणि कोणते इसम वर्गणीदार समजण्यांत यावेत हें ठरविण्यासाठी चालविलेल्या सर्व कामकाजाच्या, व अंतिम रीत्या असे ठरविण्यापूर्वीच्या सर्व कामकाजाच्या कारणासाठी, वर्गणीदार आहे असे म्हणणे असलेल्या कोणत्याही इसमाचा त्या संज्ञेत समावेश होतो.

(२) वर्गणीदाराच्या जबाबदारीमुळे, त्याची जबाबदारी ज्यावेळी सुरु झाली त्यावेळेपासून त्याजकडून घेणे झालेले परंतु जबाबदारी बंधनकारक करण्यासाठी त्याजकडे करण्यांत आलेल्या मागणीत निर्दिष्ट केलेल्या वेळी द्यावयाचे कर्ज निमाणे होईल.

विभाग ५.

नियंत्रण.

माहिती

६१. (१) जेव्हा जे कोणतेही कागदपत्र कॉर्पोरेशनने ह्या अधिनियमान्वये रजिस्ट्रारला सादर करणे आवश्यक असेल ते कागदपत्र वाचल्यावर रजिस्ट्रारचे असे मत असेल की, अशा कागदपत्रावरून, ज्या बाबीसंबंधी ते आहे असे समजण्यांत येते त्या बाबीचा पूर्ण तपशील मिळावा म्हणून कोणतीही माहिती किंवा स्पष्टीकरण

आवश्यक आहे तर, त्यास, लेखी आदेशाद्वारे, तें कागदपत्र सादर करणाऱ्या कॉर्पोरेशनला, तो आदेशांत निदिष्ट करील अशा वेळेच्या आंत, अशी माहिती किंवा असे स्पष्टीकरण लेखी पुरविण्यास सांगण्याचा अधिकार आहे.

(२) कॉर्पोरेशनला पोट-कलम (१) खालील आदेश मिळाल्यावर, कॉर्पोरेशनने व कॉर्पोरेशनचे अधिकारी असणाऱ्या सर्व इसमांनी आपल्या अधिकारानुसार जेवढी माहिती किंवा स्पष्टीकरण देता येईल तेवढी माहिती किंवा स्पष्टीकरण देणे हे कॉर्पोरेशनचे व कॉर्पोरेशनच्या अधिकार्यांचे कर्तव्य असेल.

६२. (१) या पूर्वीच्या उपबंधांत कांहींही असले तरी, रजिस्ट्राराला आवश्यक रजिस्ट्रारने वाढेल तेव्हा स्वतः त्याने किंवा ह्याबाबत त्याने सामान्य किंवा विशेष आदेशा-खास हिशेब द्वारे अधिकृत केलेल्या एखाद्या इसमाकरवी कोणत्याही कॉर्पोरेशनचे हिशेब तपा-तपासणी सण्याचा त्यास अधिकार आहे.

(२) पोट-कलम (१) खालील हिशेब तपासणीत सुवृत्तीबाहेर गेलेली कांहीं कजे असल्यास त्यांची तपासणी, रोख शिल्लक व तारणपत्रे पडताळून पाहणे, व कॉर्पोरेशनच्या देयादेयाचे मूल्यमापन यांचा समावेश असेल.

(३) रजिस्ट्रारला किंवा कोणत्याही कॉर्पोरेशनच्या हिशेबांची हिशेब तपासणी करणाऱ्या इतर इसमांस अशा कॉर्पोरेशनची पुस्तके, हिशेब व व्हाउचरे पाहण्याची सोकळीक असेल आणि त्याची रोख शिल्लक व तारणपत्रे पडताळून पाहण्याची त्यास परवानगी दिली पाहिजे.

(४) अशा कॉर्पोरेशनचे संचालक, व्यवस्थापक आणि इतर अधिकारी व नोकर यांनी, रजिस्ट्रारला किंवा हिशेब तपासण्यासाठी नेमलेल्या इसमांस, अशा कॉर्पोरेशनच्या व्यवहारासंबंधी व कामासंबंधी रजिस्ट्रारला किंवा अशा इसमाला आवश्यक असेल अशा माहिती देणे हे त्यांचे कर्तव्य असेल.

(५) रजिस्ट्रारला व हिशेब तपासण्यासाठी नेमलेल्या इतर इसमाला आवश्यक असेल तेव्हा पुढील अधिकार असतील:—

(अ) त्याच्या हिशेब तपासणीच्या वेळी, कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही व्यवहारासंबंधी किंवा त्याच्या कामकाजाच्या व्यवस्थेसंबंधी जो सहत्वाची माहिती देऊ शकतो असे त्यास सकारण वादत असेल अशा, कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास, अभिकर्त्यास, नोकरास किंवा सदस्यास बोलावणे; किंवा

(ब) कॉर्पोरेशनच्या सालकीची कोणतीही रोकड किंवा तारणपत्रे यांच्या व्यवहारासंबंधीचे कोणतेही पुस्तक किंवा कागदपत्र असे पुस्तक, कागदपत्र, रोकड किंवा तारणपत्र ज्याच्याजवळ असतील त्या अधिकार्याने, अभिकर्त्याने, नोकराने किंवा सदस्याने हजर करण्यास भाग पाडणे.

६३. कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही सदस्याने अर्ज केला असता किंवा अन्यथा राज्य कॉर्पोरेशनच्या सरकारच्या मते—

(१) कोणत्याही कॉर्पोरेशनचा धंदा त्याचे धनको, सदस्य किंवा इतर कोणतेही इसम यांना फसविण्याच्या हेतूने किंवा अन्य रीत्या लबाडीच्या किंवा बेकायदेशीर कारणाकरिता, किंवा त्याच्या सदस्यांपैकी कोणत्याही सदस्यावर दडपण आणले, जाईल अशा रीतीने चालविण्यांत येत आहे किंवा तें कॉर्पोरेशन कोणत्याही लबाडीच्या किंवा बेकायदेशीर कारणाकरिता स्थापन करण्यांत आले आहे;

(२) कॉर्पोरेशनच्या स्थापनेशी किंवा त्याच्या कामकाजाच्या व्यवस्थेशी संबंध असलेले इसम, त्यासंबंधांत, कॉर्पोरेशनच्या किंवा त्याच्या सदस्यांपैकी कोणत्याही

सदस्याच्या बाबतीत लबाडी, अयोग्य कृत्य किंवा इतर गैरचर्तणूक केल्याबद्दल दोषी आहेत ; किंवा

(३) कॉर्पोरेशनच्या सदस्यांना त्याच्या व्यवहाराच्या संबंधांत त्यांना वाजवी रीत्या जी माहिती दिली पाहिजे ती सर्व माहिती देण्यांत आली नाही ;

असे सूचित करणारी परिस्थिति आहे तर राज्य सरकार निदेश देईल अशा रीतीने कॉर्पोरेशनच्या व्यवहाराची चौकशी करून त्यावर अहवाल सादर करण्यासाठी लायक इसम नेमण्याचा किंवा नेमण्याविषयी रजिस्ट्रारला निदेश देण्याचा राज्य सरकारला अधिकार आहे.

कागदपत्रे व पुरावा हजर करणे.

६४. (१) (अ) कॉर्पोरेशनची किंवा कॉर्पोरेशनसंबंधीची जी पुस्तके व कागदपत्रे कॉर्पोरेशनच्या अधिकाऱ्यांच्या व अभिकर्त्यांच्या ताब्यांत किंवा अधिकारांत असतील ती पुस्तके व कागदपत्रे कलम ६३ अन्वये नेमलेल्या इसमास सादर करणे ; आणि

(ब) अन्य रीत्या त्या चौकशीच्या संबंधांत उक्त इसमास त्यांना वाजवी रीत्या जी मदत देता येईल ती सर्व मदत देणे ;

हे कॉर्पोरेशनच्या सर्व अधिकाऱ्यांचे व अभिकर्त्यांचे कर्तव्य असेल.

(२) कलम ६३ अन्वये नेमलेल्या इसमास कॉर्पोरेशनच्या व्यवहाराच्या संबंधांत पोट-कलम (१) मध्ये उल्लेख केलेल्या इसमांमधील कोणत्याहि इसमाची शपथेवर जबाबी घेण्याचा अधिकार आहे.

(३) पोट-कलम (२) खालील कोणत्याहि जबाबीच्या लेखी टीपा घेतल्या पाहिजेत व त्या जबाबी घेण्यांत आलेल्या इसमास वाचून राखिलेल्या पाहिजेत किंवा त्याच्याकडून वाचून घेतल्या पाहिजेत. व त्यावर त्याने सही केली पाहिजे, आणि त्यानंतर त्याच्याविषय पुरावा म्हणून त्याचा उपयोग करता येईल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या व कलम ६५ च्या कारणाकरिता—

(अ) कोणत्याहि कॉर्पोरेशनच्या संबंधांत "अभिकर्ता" या संज्ञेचा अर्थ, अशा कॉर्पोरेशनसाठी किंवा त्याच्या वतीने काम करणारा किंवा काम करण्याचा आशय असलेला कोणताहि इसम, असा सधजाचा व तीत अशा कॉर्पोरेशनचे बँकर व विधि परामर्शक व त्याने हिशेब तपासनीस म्हणून कामावर लावलेले इसम यांचा समावेश होतो ; आणि

(ब) अधिकारी व अभिकर्ते यांच्या संबंधातील कोणत्याहि उल्लेखाचा अर्थ, यथास्थिति, माजी तसेच विद्यमान अधिकारी किंवा अभिकर्ते यांचा उल्लेख आहे असा लाविला पाहिजे.

(४) चौकशी पूर्ण झाल्यावर, कलम ६३ अन्वये नेमलेल्या इसमाने राज्य सरकारकडे प्रतिलिपि सादर केली पाहिजे आणि राज्य सरकारने अशा प्रतिलिपिची एक प्रत कॉर्पोरेशनला त्याच्या नोंदलेल्या कार्यालयाच्या ठिकाणी पाठविली पाहिजे.

खटका.

६५. (१) जर, कलम ६४ अन्वये केलेल्या कोणत्याहि प्रतिलिपिवाचून, ज्या कॉर्पोरेशनच्या कारकाजाची वर सांगितल्याप्रमाणे चौकशी करण्यांत आली असेल त्या कॉर्पोरेशनच्या संबंधांत कोणताहि इसम ज्याच्याबद्दल त्याच्यावर फौजदारी खटला करता येईल असा कोणत्याहि अवघाबाबद्दल दोषी आहे असे राज्य सरकारला जाणते

तर; राज्य सरकारास, त्यास योग्य वाटेल असा विधिविषयक सल्ला घेऊन उक्त अपराधाबद्दल अशा इसमावर खटला भरण्याचा अधिकार आहे; आणि कारवाईतील आरोपित इसम खेरीज करून कॉर्पोरेशनच्या सर्व अधिकाऱ्यांनी व अभिकर्त्यांनी उक्त खटल्याच्या संबंधात राज्य सरकारला ते जे जे साहाय्य देऊ शकतील ते ते साहाय्य देणे हे त्यांचे कर्तव्य असेल.

(२) कलम ६३ अन्वये नेमलेल्या इसमाने सादर केलेल्या प्रतिवृत्ताची, विहित करण्यांत येईल अशा, कोणत्याही असल्यास, रीतीने खरेपणाबद्दल सही केलेली प्रत, प्रतिवृत्तात असलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या संबंधात अशा इसमाच्या नताचा पुरावा म्हणून कोणत्याही वेध कारवाईत ग्राह्य समजण्यांत येईल.

६६. (१) कोणत्याही इसमाने, या अधिनियमास अनुसरून रजिस्ट्रारने दाखल रजिस्ट्रारने केलेली किंवा नोंदलेली किंवा या अधिनियमास अनुसरून जी कोणतीही गोष्ट नमूद ठेवलेली करणे किंवा नोंदणे आवश्यक असेल किंवा तसे करण्याचा अधिकार दिलेला कागदपत्रे असेल ती गोष्ट ज्यांत नमूद केली आहे अशा कागदपत्रे असलेल्या, रजिस्ट्रारने ठेव-पाहणे, हजर लेल्या कोणत्याही कागदपत्रांची प्रत्येक वेळी पाहणीसाठी दोन रुपये फी दिली असतां करणे व पाहणी करण्याचा अधिकार आहे. पुरावा असणे.

(२) रजिस्ट्रारने, कोणत्याही इसमाने अर्ज, केल्यावर त्यास, कोणत्याही कॉर्पोरेशनच्या संस्थापना प्रमाणपत्राची प्रत किंवा या अधिनियमान्वये त्याच्याकडे दाखल केलेल्या व त्याच्या सहीने प्रमाणित केलेल्या इतर कोणत्याही कागदपत्रांची किंवा इतर कोणत्याही कागदपत्राच्या कोणत्याही भागाची प्रत किंवा त्यांतील उतारा, उतान्याच्या प्रमाणित प्रतीच्या बाबतीत, प्रत काढणे आवश्यक असलेल्या प्रत्येक शंभर शब्दांकरिता किंवा त्याच्या अपूर्ण भागाकरिता सहा आणे फी दिली असतां, पुरविला पाहिजे.

(३) रजिस्ट्रारने ठेवलेले कोणतेही कागदपत्र हजर करण्यास भाग पाडणारी कोणतीही आदेशिका, कोणत्याही न्यायालयांतून, त्या न्यायालयाच्या परवानगीने असेल ते खेरीज करून काढतां काबा नये; आणि अशा कोणत्याही आदेशिकेवर, ती काढण्यांत आली असेल तर, ती न्यायालयाच्या परवानगीने, काढण्यांत आली आहे असे निवेदन असले पाहिजे.

(४) या अधिनियमान्वये रजिस्ट्रारकडे ठेवलेली व नोंदलेली, खरी प्रत आहे असे रजिस्ट्रारच्या सहीने (याचा हुद्दा सिद्ध करण्याची आवश्यकता नाही) प्रमाणित केलेली कोणत्याही कागदपत्राची प्रत किंवा त्यांतील उतारा, हा, सर्व वेध कारवायांत मूळ कागदपत्राइतकाच वेध समजण्यांत येऊन पुरावा म्हणून ग्राह्य असेल.

विभाग ६.

अपराध.

६७. कॉर्पोरेशनचा जो अधिकारी कसुर करील त्यास, कोणतीही शिक्षा किंवा कसुरकरणारा शास्ति, ज्या ती कडेच्या स्वरूपांत असो, दंडाच्या स्वरूपांत असो किंवा इतर रीतीने अधिकारी असो, होईल असे अधिनियमित करणाऱ्या या अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधाच्या याचा अर्थ. कारणाकरिता "कसुर करणारा अधिकारी" या संज्ञेचा अर्थ, कॉर्पोरेशनचा जो कोणताही अधिकारी त्या उपबंधांत निर्दिष्ट केलेली कसुरी, पालन न करणे, चुकणे, नाकारणे किंवा उल्लंघन याबद्दल जाणूनबुजून दोषी असेल किंवा जो, अशी कसुरी, पालन न करणे, चुकणे, नाकारणे किंवा उल्लंघन जाणूनबुजून किंवा बुद्ध्या अतिकूल करील किंवा त्यास परवानगी देईल तो अधिकारी, असा समजावा.

- कलम १३ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ६८. जर, कॉर्पोरेशन कलम १३, कंडिका (ब) अन्वये दिलेल्या कोणत्याहि निदेशाचें पालन करण्यांत कसूर करील तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा प्रत्येक अधिकारी यांस दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, ज्या ज्या दिवशीं कसूर करणें चालू राहिल त्या प्रत्येक दिवसाबद्दल पराकाष्ठा दहा रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम २६ किंवा २७ याचें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ६९. जर, कलम २६ यानुसार कॉर्पोरेशनची सभा भरविण्यांत किंवा कलम २७, पोट-कलम (१) अन्वये राज्य सरकारच्या कोणत्याहि निदेशाचें पालन करण्यांत कसूर करणारा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, पराकाष्ठा पांचशें रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम २८ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७०. जर, कलम २८ चें पोट-कलम (१) किंवा (२) याचें पालन करण्यांत कोणत्याहि प्रकारें कसूर करण्यांत येईल तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा त्याचा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, ज्या ज्या दिवशीं कसूर करणें चालू राहिल त्या प्रत्येक दिवसाबद्दल पराकाष्ठा पांच रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम २९ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७१. जर, कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याहि सभेच्या संबंधांत कलम २९ च्या उपबंधाचें पालन करण्यांत कसूर करण्यांत येईल तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा त्याचा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां पराकाष्ठा पंचवीस रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम ३२ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७२. जर, कलम ३२, पोट-कलम (१) अन्वये आवश्यक असलेली कोणतीहि तपासणी नाकारण्यांत आली असेल किंवा जर त्या कलमाचें पोट-कलम (२) याअन्वये आवश्यक असलेली कोणतीहि प्रत, तींत निर्दिष्ट केलेल्या वेळेच्या आंत पुरविण्यांत आली नाही तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा त्याचा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, प्रत्येक अपराधाच्या संबंधांत पराकाष्ठा दहा रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम ३३ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७३. कॉर्पोरेशनचा जो कोणताहि संचालक, कलम ३३ मधील आवश्यक गोष्टींचें कॉर्पोरेशनकडून पालन करून घेण्याच्या बाबतींत वाजवी उपाययोजना करण्यास चुकिल किंवा जो स्वतःने बुद्ध्या केलेल्या कृत्यामुळें, त्याअन्वये कॉर्पोरेशननें केलेल्या कोणत्याहि कसुरीस कारण झाला असेल त्यास, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, अशा प्रत्येक अपराधाच्या संबंधांत पराकाष्ठा पन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम ३४ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७४. जर कॉर्पोरेशनचा कोणताहि संचालक कलम ३४ च्या उपबंधाचें पालन करण्याच्या बाबतींत सर्व वाजवी उपाययोजना करण्यास चुकिल तर, त्यास, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, पराकाष्ठा पन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल.
- कलम ३५ चें उल्लंघन केल्याबद्दल शास्ति. ७५. जर, कलम ३५ च्या उपबंधाचें पालन करण्यांत कसूर करण्यांत आली तर कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा त्याचा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आलें असतां, पराकाष्ठा पन्नास रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

७६. जर, कलम ३६, पोट-कलम (१) किंवा (२) याच्या उपबंधातील आवश्यक कलम ३६चे श्यक गोष्टींचे पालन करण्यांत कसूर करण्यांत आली तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा उल्लंघन त्याचा प्रत्येक अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा पचास केल्याबद्दल रूपये दंडाची शिक्षा होईल. शास्ति.

७७. जर, कॉर्पोरेशनचा कोणताहि हिशोब तपासनीस, कलम ३८ मधील आवश्यक कलम ३८चे गोष्टीनुसार असेल तें खेरीज करून इतर रीतीनें प्रतिवृत्त सादर करील तर, त्यास, उल्लंघन ती कसुरी बुद्ध्या केलेली असल्यास, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा केल्याबद्दल दोनशें रूपये दंडाची शिक्षा होईल. शास्ति.

७८. जर, कलम ४० मधील आवश्यक गोष्टींवेकी कोणत्याहि गोष्टींचे पालन कलम ४०चे करण्यांत कसूर करण्यांत येईल तर, कॉर्पोरेशन व कसूर करणारा त्याचा प्रत्येक उल्लंघन अधिकारी यांस, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा पांचशें रूपये दंडाची केल्याबद्दल शिक्षा होईल. शास्ति.

७९. कॉर्पोरेशनला आपल्या कर्जांची फेड करणे शक्य होईल असे वाटण्यास कलम ४५ चे वाजवी कारणे नसताना कॉर्पोरेशनचा जो कोणताहि संचालक कलम ४५ अन्वये उल्लंघन प्रतिज्ञापत्र करील त्यास, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा सहा महिने केल्याबद्दल मुदतीची कैदेची शिक्षा होईल किंवा पराकाष्ठा पांचशें रूपये दंडाची शिक्षा होईल शास्ति. किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

स्पष्टीकरण.—जर, प्रतिज्ञापत्र केल्यानंतर पांच आठवड्यांच्या आत संमत केलेल्या ठरावानुसार कॉर्पोरेशनचे काम आटोपून कॉर्पोरेशन बंद करण्यांत आले असेल परंतु, तिचे प्रतिज्ञापत्रांत निविष्ट केलेल्या मुदतीच्या आत तिचे कर्ज पूर्णपणे फेडण्यांत आले नसेल किंवा त्यासंबंधी तरतुद करण्यांत आली नसेल तर, विशद सिद्ध करण्यांत येईपर्यंत, संचालकास तसे वाटण्यास कोणतीहि वाजवी कारणे नव्हतीं असे गृहित धरण्यांत येईल.

८०. जर कोणताहि ऋणपरिशोधक—

(अ) कलम ४९, पोट-कलम (१), कडिका (ब) अन्वये कॉर्पोरेशनची उल्लंघन साधारण सभा किंवा ऋणकर्त्री सभा बोलाविण्यास चुकेल, किंवा केल्याबद्दल शास्ति.

(ब) त्या कलमाचे पोट-कलम (२) अन्वये रजिस्ट्रारला हिशोबाची प्रत पाठविण्यास, किंवा सभा भरविण्यासंबंधी त्यास एक पत्रक सादर करण्यास चुकेल तर त्यास, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, अशा प्रत्येक वेळच्या चुकण्याबद्दल पराकाष्ठा शंभर रूपये दंडाची शिक्षा होईल.

८१. जर, कलम ६१, पोट-कलम (२) मध्ये उल्लेख केलेले कोणतेहि कॉर्पो- कलम ६१चे रेशन किंवा कोणताहि इसस, त्या पोट-कलमान्वये आवश्यक असलेली कोणतीहि उल्लंघन साहिती किंवा स्पष्टीकरण सादर करण्याचे नाकारील किंवा त्यांत हयगय करील तर, केल्याबद्दल कॉर्पोरेशन किंवा अशा प्रत्येक इसस यांस, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, अशा प्रत्येक शास्ति. अपराधाच्या संबंधांत पराकाष्ठा दोस रूपये दंडाची शिक्षा होईल.

८२. जर, या अधिनियमाच्या उपबंधांपैकी कोणत्याहि उपबंधावरून किंवा त्याच्या खोटे विधान कारणांकरितां आवश्यक असलेल्या कोणत्याहि पत्रकांत, प्रतिवृत्तांत, आढावा पत्रकांत, केल्याबद्दल निवेदनांत किंवा इतर कागदपत्रांत कोणताहि इसस— शास्ति.

(अ) ज्या विधानांतील कोणताहि महत्त्वाचा तपशील खोटा आहे असे विधान, तो तपशील खोटा आहे असे साहित असून, करील ;

(ब) कोणतीही गोष्ट महत्त्वाची आहे हें माहित असून ती गोष्ट ज्यांत गाळण्यांत आली आहे असें विधान करील ;

तर त्यास, या अधिनियमांत इतर रीतीनें स्पष्टपणे तरतूद केली असेल तें खेरीज करून, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा दोन वर्षे मुदतीची कैदेची शिक्षा होईल तसेंच, पराकाष्ठा पांचशें रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

मालमत्ता
अन्यायाने
अटकावून
ठेवण्याबद्दल
शास्ति.

८३. (१) कॉर्पोरेशनचा कोणताही अधिकारी किंवा नोकर जर,—

(अ) कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही मालमत्तेचा अन्यायाने कवजा मिळविल ; किंवा

(ब) अशी कोणतीही मालमत्ता कवज्यांत असून ती अन्यायाने अटकावून ठेविल किंवा नियमावलींत निर्दिष्ट केलेल्या किंवा फर्माविलेल्या आणि या अधिनियमानुसार अधिकार दिलेल्या कारणांखेरीज इतर कारणांकडे तिचा जाणूनबुजून विनि-
योग करील

तर त्यास, कॉर्पोरेशननें किंवा त्याच्या कोणत्याही धनकोनें किंवा वर्गणीदारांनीं किर्याद केल्यावर, दोषी ठरविण्यांत आले असतां, पराकाष्ठा पांचशें रुपये दंडाची शिक्षा होईल.

(२) अपराधाची व्याखणीकरी करणाऱ्या न्यायालयासदेखील, अशा अधिकाऱ्यास किंवा नोकरास अन्यायाने मिळविलेली किंवा अन्यायाने अटकावून ठेवलेली किंवा जाणूनबुजून दुसऱ्याला केलेली अशी कोणतीही मालमत्ता, न्यायालयाने ठरवावयाच्या वेळेच्या आंत, स्थायी करण्याविषयी किंवा परत देण्याविषयी किंवा (तसें करण्यांत) कसूर केल्यास पराकाष्ठा दोन वर्षे मुदतीची कैदेची शिक्षा भोगण्याविषयी आदेश देण्याचा अधिकार आहे.

अपराधाबद्दल दोषी असणाऱ्या सदस्यांस ति-हाईट म्हणून शिक्षा होईल. ८४. कॉर्पोरेशनचा जो कोणताही सदस्य, कोणताही पैसा किंवा इतर मालमत्ता चोरिल, हाताळिल किंवा तिची अफरातफर करील किंवा अशा कॉर्पोरेशनच्या कोणत्याही मालमत्तेचा बुद्ध्या किंवा दुष्ट हेतूनें नाश करील किंवा तिचे नुकसान करील किंवा कोणताही बनावट खत, बंधपत्र, पैशाबद्दलचे तारपत्र, पावती, किंवा इतर लेख करील व त्यामुळे कॉर्पोरेशनच्या निधींत तोष येईल तर, तशाच अपराधाच्या संबंधांत सदस्य नसलेला इसम ज्या रीतीनें खटला केला जाण्यास व शिक्षेस पात्र झाला असता त्याच रीतीनें तो खटला केला जाण्यास पात्र होईल व त्यास दोषी ठरविण्यांत आले असतां तो शिक्षेस पात्र होईल.

व्यासाठीं
तरतूद
करण्यांत
आली नसेल
अशा
उल्लंघना-
बद्दल शास्ति.

८५. जर, कोणतेही कॉर्पोरेशन किंवा त्याचा संचालक किंवा कोणताही अधिकारी किंवा नोकर, ज्याविषयी यांत कोणत्याही शास्तीची स्पष्टपणे तरतूद केलेली नसेल अशा, या अधिनियमाच्या उपबंधांपैकी कोणत्याही उपबंधाचे उल्लंघन करील तर, त्यास दोषी ठरविण्यांत आले असतां तो, अशा प्रत्येक उल्लंघनाच्या संबंधांत पराकाष्ठा पन्नास रुपये दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

अधिनियमा-
विरुद्ध
घडलेले
अपराध हे,
रजिस्ट्रारनें,
सदस्यानें

८६. रजिस्ट्रारनें किंवा कॉर्पोरेशनच्या सदस्यानें किंवा त्याबाबत राज्य सरकारनें अधिकार दिलेल्या इसमाने केलेल्या लेखी तक्रारीवरून असेल तें खेरीज करून, कोणत्याही कॉर्पोरेशननें किंवा त्याच्या कोणत्याही अधिकाऱ्यानें केला आहे असा आरोप करण्यांत आलेल्या या अधिनियमाविरुद्ध घडलेल्या कोणत्याही अपराधाची कोणत्याही न्यायालयाने दखल घेतों कासा नये :

परंतु, या कलमातील कोणताही मजकूर, कॉर्पोरेशनने त्याच्या अधिकाऱ्यांपैकी किंवा राज्य कोणत्याही अधिकाऱ्यांविरुद्ध केलेल्या खटल्यास लागू होणार नाही.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या अर्थानुसार कॉर्पोरेशनचा ऋणपरिशोधक हा कॉर्पोरेशनचा अधिकारी आहे असे समजतां कामा नये.

सरकारने
क्रियादि
केल्यावरच
दखल घेण्या-
जोग असणे.

८७. प्रेसिडेन्सी फौजदारी न्यायाधीश किंवा पहिल्या वर्गाचा फौजदारी न्याया-अपराधांची धीश याच्या दर्जाहून कमी दर्जाच्या कोणत्याही न्यायालयाने या अधिनियमाविरुद्ध न्यायचीकशी केलेल्या कोणत्याही अपराधाची न्यायचीकशी करतां कामा नये.

करण्या-
संबंधीचा
क्षेत्राधिकार.

८८. वंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ यांत कांहींही असले तरी, या अधिनियमा-अपराध विरुद्ध घडलेला प्रत्येक अपराध हा, इतकत संहितेच्या अर्थानुसार दखल न घेण्याजोगा दखल न आहे जसे समजण्यांत आले पाहिजे.

घेण्याजोगे
असणे.

विभाग ७.

संकीर्ण.

८९. कॉर्पोरेशनने ठेवी स्वीकारून किंवा ऋणपत्रे, खिद फंडस किंवा त्यासारख्या गोष्टी पैका काढून पैका कर्जाऊ घेणे किंवा कर्ज देणे किंवा कर्ज उभारणे हे विधिसंमत नसेल ; कर्जाऊ घेणे, परंतु, कॉर्पोरेशनला, त्याच्या स्थावर मालमत्तेच्या तारणावर राज्य सरकार अनुमति वगैरेस देईल अशा बंधांकडून पैका कर्जाऊ घेण्याचा अधिकार आहे.

प्रतिबंध.

९०. कॉर्पोरेशनने, त्याचे उद्देश साध्य करण्याच्या प्रयोजनाखेरीज इतर कोण-उद्देश साध्य त्याही प्रयोजनाकडे त्याची मालमत्ता, उत्पन्न किंवा नफा, कोणताही असल्यास त्याचा करण्याकडे विनियोग करतां कामा नये.

मालमत्तेचा
विनियोग.

९१. कॉर्पोरेशनने या अधिनियमावरून किंवा त्यान्वये त्याने ठेवणे भाग अस-सदस्यांना लेल्या कोणत्याही नोंदणीपुस्तकाची किंवा दस्तऐवजाची प्रत किंवा त्यातील उतारा प्रति पुरविणे. त्याच्या कोणत्याही सदस्याला त्याने मागणी केली असतां विनामूल्य पुरविली पाहिजे.

९२. कॉर्पोरेशनकडून किंवा कॉर्पोरेशनचा संचालक किंवा अधिकारी किंवा राज्य सरकार याजकडून त्या नात्याने राज्य सरकारला येणे असलेल्या सर्व रकमा, जमीन सरकारला महसुलाची थकवाकी वसूल करण्यासाठी त्या त्या वेळीं असलांत असलेल्या विधिप्रमाणे येणे असलेल्या आणि नियमान्वये वसूल करण्याचा अधिकार आहे.

रकमांची
वसुली.

९३. (१) राज्य सरकारला राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे ह्या अधिनियमाचे नियम सर्व किंवा कोणतेही उद्देश पार पाडण्यासाठी नियम करण्याचा अधिकार आहे.

(२) विशेषकरून आणि वरील अधिकाराच्या सामान्यतेस बाध न येतां अशा नियमांत पुढील सर्व किंवा कोणत्याही बाबींसाठी तरतूद करण्याचा अधिकार आहे :—

(अ) कलम ४९ अन्वये ऋणपरिशोधकाने ज्या रीतीने सभा बोलाविल्या पाहिजेत ती रीत व अशा सभेत अनुसरावयाची कार्यरीति ;

(ब) कलम ६५, पोट-कलम (२) अन्वये प्रतिवृत्तांच्या प्रतींचा खरेपणा प्रमाणित करण्याची रीत ;

(क) विहित करावयाची किंवा करता येईल अशी कोणतीही इतर बाब.
(३) ह्या कलमान्वये नियम करण्याचा अधिकार ते राजपत्रांत आगाऊ प्रसिद्ध करण्याच्या शर्तीस अधीन असेल.

(४) ह्या कलमान्वये केलेले सर्व नियम, ते करण्यांत आल्यावर होईल तितक्या लवकर विधानमंडळाच्या प्रत्येक मूहापुढे मांडले पाहिजेत, आणि ज्या अधिवेशनांत ते मांडण्यांत आले असतील त्या अधिवेशनांत किंवा लगतनंतरच्या अधिवेशनांत राज्य विधानमंडळ करील अशा फेरफारांस ते अधीन असतील.

भारताचा १४. हा अधिनियम अंमलांत आल्यानंतर, भारताचा कंपन्यांविषयी अधिनियम, कंपन्यांविषयी १९१३ हा (ज्यास यांत पुढे "कंपन्याबाबत अधिनियम" असे म्हटले आहे) जी अधिनियम, संस्था किंवा मंडळी व्यापार करणारे कॉर्पोरेशन नाही व जिचे उद्देश मुंबई राज्या- १९१३ हा पुरते मर्यादित आहेत अशा कोणत्याही संस्थेपुरता किंवा मंडळीपुरता रद्द होईल ; कॉर्पोरेशनना आणि त्यानंतर—

लागू असण्याचे बंद होणे.

(अ) कंपन्यांबाबत अधिनियमाच्या कलम २६ अन्वये कंपनी नोंदणी करण्यांत आलेली अशी कोणतीही संस्था किंवा मंडळी ही, या अधिनियमान्वये नोंदणी करण्यांत आलेली कॉर्पोरेशन आहे असे समजले पाहिजे ;

(ब) अशा संस्थेचे किंवा मंडळीचे समयलेख व संघनियमांचे ही, ह्या अधिनियमाच्या उपबंधांशी ती विसंगत नसतील तेथवर, त्यांत बदल करण्यांत येईपर्यंत किंवा ती रद्द करण्यांत येईपर्यंत अंमलांत असण्याचे चालू राहतील ;

(क) अशा संस्थेने किंवा मंडळीने ठेवलेली नोंदणीपुस्तके, हीं ह्या अधिनियमान्वये ठेवलेलीं नोंदणीपुस्तके आहेत असे समजले पाहिजे ;—

(ड) कंपन्यांबाबत अधिनियमाच्या कारणांकरितां रजिस्ट्रारच्या कार्यालयांत दाखल केलेले व ठेवलेले सर्व लेख व कागदपत्रे; ह्या अधिनियमान्वये नेमलेल्या रजिस्ट्रारकडे पाठविले पाहिजेत ;

(इ) कंपन्यांबाबत अधिनियमान्वये रजिस्ट्रारच्या कार्यालयांत ठेवलेल्या अशा कोणत्याही संस्थेच्या किंवा मंडळीच्या संबंधातील नोंदणीपुस्तकातील उतार्यांच्या प्रमाणित प्रतींची मिळून ह्या अधिनियमाच्या कारणांकरितां नोंदणीपुस्तके बनतील ; आणि

(फ) अशा संस्थेच्या किंवा मंडळीच्या संबंधातील कोणत्याही लेखांतील कंपन्यांबाबत अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधांसंबंधीचा उल्लेख हा या अधिनियमाच्या तत्सम उपबंधांसंबंधीचा उल्लेख आहे असे समजले पाहिजे.

बचाव.

१५. कलम १४ अधील कोणत्याही मजकुरामुळे,—

(अ) कंपन्यांबाबत अधिनियमान्वये संपादन केलेला किंवा प्राप्त झालेला कोणताही हक्क, विशेषाधिकार किंवा बंधन किंवा परकरलेली जबाबदारी ;

(ब) कंपन्यांबाबत अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याही अपराधाच्या संबंधांत झालेली कोणतीही इतस्त किंवा शिक्षा ;

(क) वर सांगितलेला असा कोणताही हक्क, विशेषाधिकार, बंधन, जबाबदारी, शास्ति किंवा शिक्षा यांच्या संबंधातील कोणतीही चौकशी, बंध कारवाई किंवा उपाययोजना ; किंवा

(ड) हा अधिनियम अंमलांत घेण्यापूर्वीं सुखें झालेलीं कामें आटोपून बंद करण्यासंबंधीची कोणतीहि कारवाई,

यास बाध घेणार नाहीं आणि जणू हा अधिनियम संमत झाला नव्हता असें समजून अशी कोणतीहि चौकशी, बंध कारवाई किंवा उपाययोजना दाखल करतां घेईल, चालू ठेवतां घेईल किंवा अंमलांत आणतां घेईल व अशी कोणतीहि शास्ति किंवा शिक्षा करतां घेईल :

परंतु कंपन्यांबाबत अधिनियमान्वये केलेली कोणतीहि गोष्ट किंवा केलेली कोणतीहि उपाययोजना ही (यांत केलेली कोणतीहि नेमणूक, काढलेली अधिसूचना, दिलेला कोणताहि आदेश किंवा निदेश किंवा केलेले कोणतेहि नियम किंवा विनियम यांचा समावेश होतो), जेथवर या अधिनियमाशीं विसंगत नसेल तेथवर, या अधिनियमाच्या तत्सम उपन्यासान्वये करण्यांत आली आहे असें समजलें पाहिजे व या अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याहि गोष्टीद्वारे किंवा उपाययोजनेद्वारे ती रद्द करण्यांत येईपर्यंत ती त्याप्रमाणें अंमलांत अंमल्याचें चालू राहिल.

अनुसूचि १:

(कलम ६ पहा.)

संस्थापन समयलेख.

१. कॉर्पोरेशनचें नांव "....." असें आहे.
२. कॉर्पोरेशनचें नोंदलेलें कार्यालय मुंबई राज्यांत.....घेयें असेल.
३. ज्या उद्देशांकरितां कॉर्पोरेशनची स्थापना करण्यांत आलेली आहे ते उद्देश पुढीलप्रमाणें आहेत :—

.....

वरील उद्देश साध्य करण्यासाठीं आनुषंगिक किंवा उपयुक्त अशा इतर सर्व विधिसंसत गोष्टी करणें :

परंतु, कॉर्पोरेशनचें आपल्या सदस्यांना किंवा इतरांना आपल्या निर्धारित साहाय्य करतां कामा नये किंवा जो कोणताहि विनियम किंवा निर्बंध कॉर्पोरेशनचा उद्देश असता तर कॉर्पोरेशन व्यापारी संघ झालें असतें असा कोणताहि विनियम किंवा निर्बंध आपल्या सदस्यांवर किंवा इतरांवर लादण्याचा प्रयत्न करतां कामा नये किंवा त्याचें त्यांच्याकडून पालन करून घेतां कामा नये.

४. कॉर्पोरेशनचे उद्देश फक्त मुंबई राज्यापुरतेच मर्यादित आहेत.
५. (१) कॉर्पोरेशनची प्राप्ति आणि सालमत्ता, जेव्हां जेव्हां मिळेल तेव्हां तेव्हा तिच्या, ह्या समयलेखांत दिल्याप्रमाणें त्याचे उद्देश साध्य करण्यासाठींच फक्त विनियोग केला पाहिजे.

(२) पुर्वोक्त प्राप्तीचा किंवा सालमत्तेचा कोणताहि भाग, लाभांश, अधि-लाभांश म्हणून किंवा अन्यथा नफा म्हणून, जे कॉर्पोरेशनचे कोणत्याहि वेळीं सदस्य आहेत किंवा झाले आहेत अशा इसमांना, किंवा त्यांच्यापैकीं कोणत्याहि एका किंवा

अनेक इसमांना किंवा त्यांच्यापैकी कोणत्याही एका किंवा अनेक इसमांच्या वतीने दावा सांगणाऱ्या कोणत्याही इसमांना, प्रत्यक्षपणे किंवा अप्रत्यक्षपणे, देतां कामा नये किंवा हुस्तांतरित करतां कामा नये, परंतु,—

(अ) कॉर्पोरेशनने, फक्त किरकोळ खर्च, कर्जाळ दिलेल्या पैशांवरील वाजवी आणि योग्य व्याज, किंवा कॉर्पोरेशनला दिलेल्या जागांवरील वाजवी आणि योग्य भाडे हें देण्याखेरीज, पैशांत किंवा पैशाच्या किमतीत कोणतेही पारिभ्रमिक किंवा इतर फायदा त्याच्या कोणत्याही सदस्यांना, सग ते कॉर्पोरेशनचे अधिकारी असोत किंवा सेवक असोत, देतां कामा नये ;

(ब) कोणत्याही सदस्याला, कॉर्पोरेशनच्या ज्या कोणत्याही पदासाठी पगार, फी किंवा कडिका (अ) अन्वये अपवाद म्हणून वा खर्चात न आलेल्या इतर कोणत्याही रीतीने मेहनताना देण्यांत येतो अशा कोणत्याही पदावर नेमतां कामा नये ;

(क) कॉर्पोरेशनसाठी प्रत्यक्ष केलेल्या कोणत्याही सेवेच्या बदली कॉर्पोरेशनने त्याच्या (सदस्य नसलेल्या) कोणत्याही अधिकार्यांना किंवा नोकरांना किंवा (सदस्य नसलेल्या) कोणत्याही इतर इसमांना, सद्भावनेने वाजवी मेहनताना देण्यांत ह्या कडिकेंतील कोणत्याही अजकुरावरून प्रतिबंध होणार नाही.

६. त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेल्या कॉर्पोरेशनच्या अंस्थापन सम्यलेखांत किंवा संघनियमावलीत, सुवईचा ज्यापार न करणाऱ्या कॉर्पोरेशनांबाबत अधिनियम, १९५९, ह्याच्या उपबंधांनुसार असेल ते खेरीज करून कोणताही बदल करतां कामा नये.

७. सदस्यांची जबाबदारी मर्यादित आहे.

*८. कॉर्पोरेशनचा प्रत्येक सदस्य, तो सदस्य असतांना किंवा तो सदस्य असण्याचें बंद झाल्यानंतर एका वर्षाच्या आंत कॉर्पोरेशनचें काय आढोपून बंद करण्यांत आल्याच्या प्रसंगां, त्यानें, सदस्य असण्याचें बंद होण्यापूर्वी कॉर्पोरेशनने घेतलेलीं कर्जे किंवा जबाबदाऱ्या आणि (तिचें) काम आढोपून बंद करण्याचा सर्व प्रकारचा खर्च देण्यासाठीं आणि वर्षाशीदारांच्या आपसांतील हक्कांची तोडजोड करण्यासाठीं, कॉर्पोरेशनच्या मालमत्तें आवश्यक असेल अशी ह..... पैशां अधिक नाहीं इतकीं रकमा देण्याचें कबूल करीत आहे.

९. कॉर्पोरेशनचें शोअर-भांडवल..... रकमाचें असेल व त्याची रकमाचा एक याप्रमाणें शोअरांमध्ये विभागणी करण्यांत येईल.

१०. कॉर्पोरेशनला मिळालेल्या आणि कॉर्पोरेशनने खर्च केलेल्या पैकांच्या सर्व रकमांचे आणि ज्या बाबींच्या संबंधांत अशा रकमा स्वीकारण्यांत व खर्च करण्यांत आल्या त्या बाबींचे, आणि कॉर्पोरेशनच्या मालमत्ते, जशा रकमांचे आणि वेगें रकमांचे खरे हिशोब ठेवले पाहिजेत आणि त्या त्या वेळीं अंमलांत असलेल्या कॉर्पोरेशनच्या विनियमप्रमाणें ते तपासण्याच्या वेळेबाबत आणि रीतीबाबत लादण्यांत येतील अशा वाजवी निर्बंधांना अधीन राहून, उक्त हिशोब सदस्यांना पाहण्यासाठीं खुले असतील. दरवर्षी निदान एकदां कॉर्पोरेशनचे हिशोब तपासले पाहिजेत आणि आढावापत्राच्या आणि प्राप्त व खर्च यांच्या हिशोबाच्या विनयकृपाबाबत, औद्यप्रकारें लायक असलेल्या हिशोबतपासनीसाकडून किंवा हिशोबतपासनीसाकडून खानी करून घेतली पाहिजे.

११. जर, काम आढोपून बंद करण्यांत आल्यावर किंवा दिवडन करण्यांत आल्यावर, सुर्व कर्जे व हेणी फेडल्यानंतर कोणतीही मालमत्ता बाकी राहिल तर ती कॉर्पोरेशनच्या सदस्यांमध्ये वांटून देतां कामा नये ; परंतु, ती या कॉर्पोरेशनच्या

*फक्त हमीद्वारे मर्यादित केलेल्या कॉर्पोरेशन्सकरिता.

उद्देशांसारखेच ज्याचे उद्देश असतील अशा, सुंबईचा व्यापार न करणाऱ्या कॉर्पोरेशनांबाबत अधिनियम, १९५९ याचबरोबर नेमलेल्या रजिस्ट्रारने ठरवावयाच्या इतर कॉर्पोरेशनला दिली पाहिजे किंवा त्याच्याकडे हस्तांतरित केली पाहिजे.

१२. आम्ही, नावे, पत्ते, वर्णने व पेशा खाली देऊन सहा करणारे अनेक इसम, या संस्थापनसमयलेखास अनुसरून नफ्यासाठी नसलेली संस्था स्थापन करू इच्छितों.

सहा करणारांची नावे, पत्ते, वर्णन व पेशा.

प्रत्येक सही करणाराने घेतलेल्या शेअरांची संख्या.

१.....	राहणार.....*
२.....	राहणार.....*
३.....	राहणार.....*
४.....	राहणार.....*
५.....	राहणार.....*
६.....	राहणार.....*
७.....	राहणार.....*

तारीख आहे.....सन १९

वरील सहास साक्षी,

* यथे प्रत्येक वर्गणीदाराने घेतलेल्या शेअरांची संख्या लिहावी.

अनुसूचि २.

[कलम ८(२) पहा.]

संघनियमावली.

कॉर्पोरेशनच्या संघनियमावलीत खालील गोष्टींची सर्व किंवा कोणत्याहि बाबींसाठी तरतूद करण्याचा अधिकार आहे:—

(अ) संचालकांची संख्या, त्यांची पात्रता किंवा अपात्रता, त्यांना पदावरून दूर करणे व त्यांना पद रिकामे करणे, आकस्मिक रीत्या रिकामे झालेले पद भरून काढणे, त्यांचे सेवानिवृत्त होण्याचे वय,

(ब) शेअर-भांडवल आणि शेअरबरोबर सिट्ठणारा सत्ताधिकार आणि इतर हक्क, शेअरांची सांभली केलेली रक्कम आणि ते हस्तांतरित करणे,

(क) कॉर्पोरेशनच्या आणि संचालक मंडळांच्या साधारण किंवा असाधारण सभा, सभा बोलावण्यासाठीच्या नोटीशीचा अर्थ, अशा नोटीशीचा आदेश आणि ती बजावण्याची रीत आणि अशा सभांच्या वेळी अनुसरावयाची कार्यरीत.

अनुसूचि ३.

(कलम १६ पहा.)

संस्थापना प्रमाणपत्र.

मी याद्वारे असे प्रमाणपत्र देतो की..... ह्याची आज
 रोजी मुंबईचा व्यापार न करणाऱ्या कॉर्पोरेशनचा अखिल, १९५९ (सन
 १९५९ चा मुंबईचा अधिनियम २६चा) अन्वये संस्थापना करण्यात आली आहे
 आणि कॉर्पोरेशन शेअर/हमीद्वारे मर्यादित केले आहे.

आज तारीख..... साहे..... सन एक हजार नऊशें..... रोजी
 येथे माझ्या सहीने दिले आहे.

रजिस्ट्रार.

*येथे कॉर्पोरेशनचे नाव दाखल करावे.

(True translation)

P. S. THORAT,

Examiner of Books and Publications, Bombay.